

Inkluderings- og Integreringsplan

Mangfold og fellesskap

2017-2020

Innhold

1.	INNLEDNING	4
1.1	Integrering i Nærøy Kommune.....	4
2.	TILFLYTTING OG BOSETTING	5
2.1	Flyktningtjenestens oppgaver	5
2.2	Ekstratilskudd ordningen.....	7
2.3	Litt om flyktningen i Nærøy Kommune	8
2.4	Bolig.....	9
2.5	Bosetting.....	9
2.6	Boveiledning	10
2.7	Boligkarriere	10
3.	ARBEID	11
3.1	NAV.....	11
4	SPRÅK OG UTDANNING	15
4.1	Barnehage.....	15
4.2	Barne- og ungdomsskole	16
4.3	Voksenopplæring.....	18
4.4	Videregående skole, Høyere utdanning og Godkjenningsordninger	22
5	HELSE OG OMSORG.....	24
5.1	Legetjenesten	25
5.2	Helsestasjon og skolehelsetjenesten.....	26
5.3	Svangerskapsomsorgen	27
5.4	Helseopplysninger fra Mottak.....	27
5.5	Folkehelse.....	27
5.6	Rus og psykiatritjenesten	28
5.7	Hjemmebaserte tjenester	29
5.9	Eldreomsorgen	29
5.10	Tannhelse	29
6	TVERRFAGLIGE TJENESTER	30
6.1	Barnevernstjenesten	30

6.2 PPT.....	31
7. TOLK.....	32
7.1 Tolkebruk i Nærøy Kommune	33
7.2 Oversetting.....	33
8. KULTUR, FRITID, SOSIALE NETTVERK OG FRIVILLIGHET.....	34
8.1 Fritid og sosialt nettverk.....	34
8.2 Kultur	34
8.3 Andre Kulturtilbud.....	36
8.4 Idrett.....	36
8.5 Frivillighet.....	36
8.6 Samarbeid om bedre sosial integrering og inkludering	37
9. BEDRE SAMHANDLING MELLOM TJENESTENE.....	38
9.1 Organisering	38
9.2 Bedre samhandling mellom tjenestene	38
9.3 BTI – bedre tverrfaglig innsats.....	39
10. ØKONOMISKE VURDERINGER	40
10.1 Tilflytting og bosetting.....	41
10.2 Bolig og familier.....	44
10.3 Helse og omsorg.....	44
10.4 Barnehage og skole	45
Kultur, fritid sosiale nettverk og Frivillighet	45
10.5 Samhandling	46
11. MÅL OG TILTAKSOVERSIKT	47
11.VEDLEGG.....	54
VEDLEGG 1 Huskeliste ved bosetting/flytting	54
VEDLEGG 2.....	56

1. INNLEDNING

Kommunens ansvar er å tilrettelegge for bosetting og integrering lokalt. Planen skal være et verktøy i arbeidet med å styrke innvandreres muligheter for inkludering og integrering, deltakelse, opplæring, yrkeserfaring og inntektssikring. Innvandrere er som andre personer – FORSKJELLIGE! Det er et ønske at innvandrerne bl.a. lærer norsk så fort og godt som mulig og kan inkluderes i norsk samfunns – og arbeidsliv gjennom tilrettelegging av tilbud. Det er forventninger om aktiv innsats både fra innvandrernes side, forvaltningens side og andre deler av samfunnet.

Samtidig med utarbeidelsen av denne planen har det blitt utarbeidet en tjenesteanalyse for Innvandrertjenesten. Denne analysen setter fokus på ressursbehovet i kvalifiseringsarbeidet som er rettet mot innvandrers gruppen.

Denne planen er ment å være retningsgivende for arbeidet som gjøres sektorielt innen dette fagfeltet. Tiltak må innarbeides i budsjett og økonomiplan på vanlig måte i forbindelse med den ordinære budsjettprosessen.

1.1 Integrering i Nærøy Kommune

I stortingsmelding nr. 6 (2012-2013) beskrives en helhetlig integreringspolitikk slik: *” Integrering er en prosess som omfatter både de som bor her fra før, og de som flytter til landet. Nye innbyggere må tilpasse seg samfunnet de kommer til og ta del i arbeids – og samfunnslivet. De som allerede bor i Norge, må anerkjenne og forholde seg til at befolkningen endres og blir mer mangfoldig. Integreringspolitikken skal bidra til at alle har like muligheter, rettigheter og plikter. Ingen skal bli diskriminert eller stengt ute fordi de har innvandrerbakgrunn. Integreringspolitikken skal legge til rette for at alle som bor i Norge, opplever å høre til og tar del i det norske fellesskapet. Det er en forventning om at alle skal bidra etter evne.”*

Formålet med planen er å peke ut tiltak, belyse utfordringer slik at alle sektorer som berøres av integreringsarbeidet på sikt kan lage tiltaksplaner for økt inkludering og integrering. Inkludering og integreringsarbeidet skal foregå i alle sektorer og på alle nivå.

Det er videre grunn til å merke seg at når vi ser på de kommunale tjenestenes behov for ressurser knyttet til integrering av flyktninger, så kommer et betydelig antall arbeidsinnvandrere i tillegg. Og mange av de som kommer er også barn og unge med behov for barnehage og skole. Det er nok en misforståelse å tro at arbeidsinnvandrere klarer seg langt bedre språklig enn de tradisjonelle flyktningene hva gjelder å beherske norsk. I tillegg lever man et liv med lite sosial kontakt og kontakten med det kommunale tjenesteapparatet er gjerne liten eller ikke eksisterende.

I kommunal planstrategi (2016-2019) heter det om inkludering *”Fellesskap og deltagelse fremmer god helse og trivsel, hindrer utenforskap og ensomhet. Utenforskap i arbeidsliv og fritid har et stort fokus i den norske samfunnsdebatten og bør derfor også i den lokale samfunnsplanleggingen ta opp i seg arbeidet for å forhindre at enkeltmennesker eller grupper blir stående utenfor i samfunnslivet. Særlig skal fokuset settes på de sosiale utfordringene som kan identifiseres i vår kommune. Innbyggere med innvandrer/ flyktningbakgrunn må gis like muligheter til å inkluderes i våre lokalsamfunn. I dette arbeidet er fokuset på utdanningsmuligheter og arbeidstilpasninger, særlig for grupper med liten eller ingen skolebakgrunn viktig, samt tverretattlig samarbeid, koordinering av tjenester og boalternativer viktige. Inkludering bør derfor være et gjennomgående fokus i alle sektorplaner og i temaplaner som berører sosialpolitiske temaer.”*

Hovedmålet med integreringsarbeidet i Nærøy kommune

1. Styrke innvandreres muligheter til deltakelse i yrkes – og samfunnslivet.
2. Legge til rette for at nyankomne innvandrere skal kunne bli økonomisk selvstendige og uavhengige av kommunal støtte etter 3-5 år.
3. Innvandrere skal oppleve å bli godt mottatt og inkludert i lokalsamfunnet.

2. TILFLYTTING OG BOSETTING

Nærøy kommunes arbeid med flyktninger har som utgangspunkt å styrke nyankomne innvandreres mulighet til deltakelse i yrkes – og samfunnslivet og bidra til deres økonomiske selvstendighet. Arbeidet organiseres gjennom, og er nedfelt i Lov om Introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80>

Loven har som hovedformål å kvalifisere nyankomne flyktninger og innvandrere til ordinært arbeid eller utdanning. Introduksjonsprogrammet er basert på rett og plikt for de personene kommunen bosetter etter avtale med IMDI og deres familiegjenforente.

2.1 Flyktingtjenestens oppgaver

Flyktingtjenestens primæroppgave er å forberede og gjennomføre bosetting av flyktninger samt sørge for en god oppfølging av disse etter bosetting. Oppfølgingen av flyktingene er i utgangspunktet begrenset til de to årene introduksjonsprogrammet gjennomføres, men stadig flere ha behov for at flyktingtjenesten følger dem opp ut over introduksjonsprogrammet.

Når det gjelder selve bosettingsprosessen har flyktingtjenesten fast kontakt med IMDI for å sikre rask bosetting etter hvert som tjenesten får tilgang til bolig(er) som er hensiktsmessige i forhold til den/de enkelte flyktninger behov. Ikke minst i forhold til boligens størrelse. Flyktingtjenesten klargjør boligen til bosetting. Tjenesten sørger også for å kontakte skole, barnehage og helsesøstertjenesten som en forberedelse til ankomsten. Det er også en god del andre oppgaver som flyktingtjenesten bistår med den første tiden etter bosetting, **se vedlegg 1**.

Det er en del av flyktingene som har behov for ulike tjenester som ikke inngår i det ordinære arbeidet til flyktingtjenesten. Dette er ofte tidkrevende arbeid. Behovet for andre tjenester avdekkes ofte først en tid etter bosetting. Det kan gjelde i forhold til helseutfordringer, politi, (UDI) behov for barneverntjenester og familievernkontor. Her bistår flyktingtjenesten i den første fasen med kontaktetablering og motivering til å søke bistand. Ofte er flyktingtjenesten med på de første møtene for å skape trygghet for flyktingen, men også for å gi informasjon videre i hjelpeapparatet. Avdekkes det at flyktingen har behov for at det settes inn tiltak eller et utvidet tjenestetilbud, søkes det IMDI om ekstratilskuddsmidler.

Flyktingtjenesten bistår de som trenger hjelp til å søke fornyelse av reisebevis, oppholdstillatelse og statsborgerskap. Denne hjelpen gis til de som er flyktninger og har blitt bosatt av kommunen, selv om de har bodd her i mange år.

Introduksjonsprogrammet

Flyktingtjenesten har i tillegg til oppgaver relatert til bosetting og integrering også oppgaver knyttet til introduksjonsprogrammet. Nyankomne flyktinger og personer som har fått opphold på humanitært grunnlag, har rett og plikt til å følge et toårig introduksjonsprogram. Programmet skal etter loven tilbys i 37,5 timer/uke med 5 uker ferie som i arbeidslivet ellers. Målet med programmet er at deltakerne skal forberedes til å delta i arbeid, utdanning og samfunnsliv, og bli økonomiske selvstendige. Mens deltakerne er i introduksjonsprogram, mottar de introduksjonsstønning, dette er en skattepliktig stønning. Flyktingtjenesten gir informasjon til hver enkelt om programmet før oppstart. Det benyttes tolk i samtalen. Deltakerne får vedtak om introduksjonsprogram ved oppstart og det gjennomføres en kartlegging av tidligere skolegang og arbeidserfaring. Med bakgrunn i denne kartleggingen utarbeides en individuell plan sammen med deltaker. Underveis i introduksjonsprogrammet er det stort fokus på at gode norskerferdigheter er nøkkelen til jobb og utdanning. Det blir gitt veiledning og informasjon om norsk arbeidsliv, krav og forventninger. Og det blir veiledet på det norske utdanningssystemet. Det er en stor utfordring for mange å finne sin vei videre til utdanning og matche den med tidligere utdanning og erfaringer.

I sluttfasen er fokuset på å se om deltaker har nådd mål om jobb eller utdanning. Da blir det evt. satt i en ekstra innsats for å øke sjansen for måloppnåelse. Per i dag har vi ingen gode rutiner på om en person blir overført til NAV etter endt introduksjonsprogram. Det arbeides med for å få til bedre overgang introduksjonsprogram og NAV. Ved endt program får deltaker deltakerbevis fra introduksjonsprogram og dokumentasjon på gjennomført norsk og samfunnskunnskap.

Voksenopplæringa og Flyktingtjenesten samarbeider om å fylle introduksjonsprogrammet med innhold. Norsk og samfunnskunnskap tar naturligvis stor del av innholdet. Språkpraksis og arbeidspraksis er også viktig i et introduksjonsprogram. Det legges opp temaundervisning hvert halvår, da er fokuset helse. Da inviteres eksterne forelesere inn. I lærernes høst, vinter og sommerferie er det flyktingtjenesten som har ansvar for å fylle introduksjonsprogrammet med innhold. **Meld.St.30 Fra mottak til arbeidsliv – Effektiv integreringspolitikk**, legger stor vekt på viktigheten av kvalifisering, utdanning og arbeid til flyktingene. Den norske velferdsmodellen er avhengig av høy arbeidsdeltakelse. Det er avgjørende for samfunnet at nyankomne innvandrere med flyktingbakgrunn raskt kommer i arbeid og ikke blir stående utenfor arbeidslivet og blir avhengig av kontantytelser

2.1.1 Mål og tiltak:

Så mange som mulig (100%) av flyktingene skal over i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram

Tiltak	Tid	Ansvar
Kartlegging og inntakssamtale	Rett etter bosetting	Programrådgiver Voksenoppl.
IP	Løpende	Programrådgiver
Oppfølgingssamtaler	Løpende og ved behov	Flyktingtj.
Språkpraksis	Løpende	Voksenoppl.
Arbeidspraksis	Løpende	Programrådgiver
Bedriftsbesøk	Høst og vår	Innvtj.
Med jobb i sikte undervisning	Løpende	Innvtj.

Trafikalt grunnkurs	Ved behov	Voksenoppl.
Kjøretimer og oppkjøring som del av intro	Tilrettelegges ved behov	Innv. tj.
Grunnskole som del av intro	Tilrettelegges ved behov	Innv. tj. Skole og oppvekst
Vgs. som del av intro	Ved behov	Innv. tj.
STEPS	Løpende	Innv. tj. Og samarbeidspartnere
Kompetanseheving	Løpende og i samarbeid med STEPS	Innv. tj.
Karriereveiledning	2016/ løpende	Flyktnings- Karrieresenteret
Effektiviseringsnettverk og tjenesteanalyse	2016-2017	Innv. tj.
Temaundervisning	Løpende	Innv. tj.
Høst, vinter og sommerprogram	Årlig	Flyktnings- tj.
Utarbeide avtaler med offentlig og privat næringsliv om praksisplasser	2017	Innv. tj.

Fra andre tjenesteytere i kommunen som NAV, legesenter, helsestasjon samt oppvekstsektoren fra barnehage og grunnskole meldes det imidlertid om økte utfordringer. Det er særlig tilstrekkelige ressurser og kompetanse som ikke er tilfredsstillende ut i fra dagens behov. Det er lagt opp til samarbeidsmøter, men i mange tilfeller blir du avlyst eller endret på i en travel hverdag.

Øke kunnskap om gruppen flyktninger

Tiltak	Tid	Ansvar
Oftere samarbeidsmøter	Planmessig, inn i årshjul	Innv. tj. og skole
Oftere samarbeidsmøter	Planmessig, inn i årshjul	Innv. tj. og NAV
Oftere samarbeidsmøter	Planmessig, inn i årshjul	Innv. tj og helse

2.2 Ekstratilskudd ordningen

Det hender at personer som kommunene bosetter fra mottak eller som er overføringsflyktninger har nedsatt funksjonsevne og/eller adferdsvansker. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) forvalter en tilskuddsordning som skal bidra til at kommunene raskere kan sette inn tiltak som kan være til nytte for personens integrering.

Tilskuddsordningen skal dekke ekstraordinære kommunale utgifter som følger av bosetting av flyktninger med nedsatt fysisk og/eller psykisk funksjonsevne, samt personer med voldelig atferd og rusproblemer eller alvorlige atferdsproblemer

Det er en god del kriterier som må være oppfylt for at kommunen skal kunne søke om disse midlene.

<https://www.imdi.no/tilskudd/tilskudd-funksjonshemninger-atferdsvansker/>

Det kreves en god dokumentasjon av funksjonsnedsettelsen/atferdsvanskene. Søknaden skal inneholde en fagkyndig beskrivelse av funksjonsnivå og vurdering av eventuelle hjelpebehov. Dette inkluderer opplysninger om når tilstanden oppstod, symptomer samt forventet prognose. I søknaden skal kommunene gi en kort beskrivelse av personen det søkes tilskudd for og dennes familie (sosialrapport). Beskrivelsen skal gi et helhetsbilde av personens funksjonsnivå og/eller atferdsvansker i daglige gjøremål og gi opplysninger om kommunens ressursinnsats rundt personen.

Fagtjenesten som er ansvarlig for oppfølging av flyktninger i kommunen eller andre som arbeider tett med personen og dennes familie kan sammenfatte denne beskrivelsen.

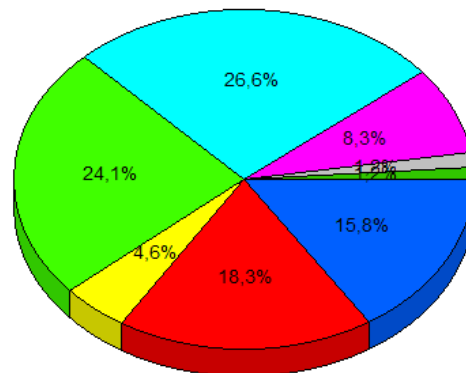
Fristen for å søke på disse midlene er 13 måneder etter bosetting. Det kan i mange tilfeller være vanskelig og avdekke utfordringene på grunn av språklige utfordringer. Det er derfor viktig at alle enheter i kommunen kjenner til denne tilskuddordningen, slik at alle kan observere og vurdere om det er nødvendig og sette inn tiltak. Ved Innvandringstjenesten er det en ekstratilskudd koordinator, som har ansvar for å søke. Innvandringstjenesten må varsles når det er mistanke om nedsatt funksjonsevne og/eller adferdsvansker. Søknadsprosessen krever godt samarbeid mellom etater og tjenestene.

2.3 Litt om flyktningen i Nærøy Kommune

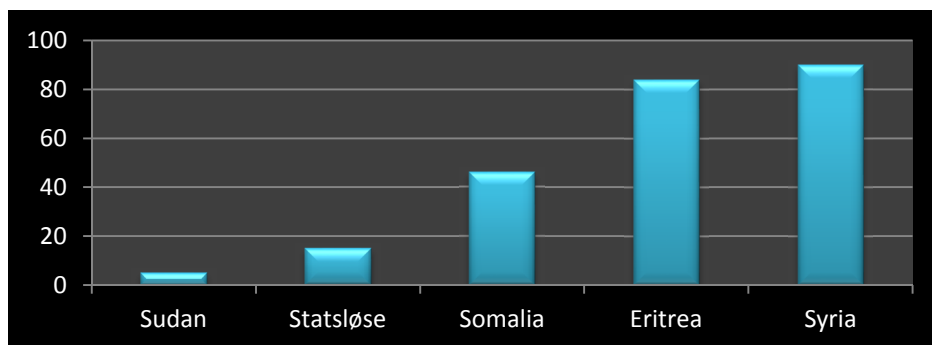
Nærøy kommune har siden 2010 bosatt flyktninger etter avtale med IMDi. I løpet av denne 7-års periode har det vært en årlig avtale med IMDi om bosetting av 10-43 personer hvert år. Totalt har det blitt bosatt 241 flyktninger i løpet av de siste 7 årene. Pr. 1.1.2017 er det 198 som er registrert bosatt i Nærøy kommune, resten har flyttet pga. jobb, skole eller familie.

Alderssammensetning på bosatte flyktninger i Nærøy kommune:

Aldersgruppe	Antall	Prosent
Mellom 0 og 6 år	38	15,77
Mellom 7 og 15 år	44	18,26
Mellom 16 og 18 år	11	4,56
Mellom 19 og 30 år	58	24,07
Mellom 31 og 40 år	64	26,56
Mellom 41 og 50 år	20	8,30
Mellom 51 og 60 år	3	1,24
Eldre enn 60 år	3	1,24
Totalt	241	100,00

IMDi prioriterer hvem som skal bosettes og sammen med Nærøy kommune har hensynet til balansert sammensetning av bosatte flyktninger vært et viktig moment. Fremstillingen nedenfor viser sammensetningen mellom de ulike landgruppene det har blitt bosatt flyktninger fra siden 2010:

Nærøy kommune nevnes som en suksesskommune i mange sammenhenger på integreringsfeltet. IMDi måler på nasjonalt plan hvor stor andel av deltakerne som avslutter sitt introduksjonsprogram til arbeid eller utdanning. Innvandrings-tjenesten har deltatt i mange sammenhenger med foredrag og innspill for utvikling av fagfeltet.

Årlige resultater på avgang til jobb/utdanning fra introduksjonsprogrammet:

2012	2013	2014	2015	2016
94 %	72 %	91 %	75 %	78 %

2.4 Bolig

Kommunens boligsosial handlingsplan gir god informasjon om arbeidet som gjøres i kommunen med tanke på behovet for boliger i kommunen, økonomiske virkemidler, kommunes boligmasse og organisering av bo-oppfølgingstjenesten.

Å ha et sted å bo er et viktig fundament for alle. Bolig utgjør sammen med helse, arbeid og utdanning sentrale elementer i velferdssamfunnet. Boligsosial handlingsplan har som hovedmål at alle innbyggerne i Nærøy kommune skal ha verdige bo-forhold. Planen inneholder også delmål og tiltak på hvordan man skal nå målsettingene og utfordringene kommunen har med boligsituasjonen. Kommunens boligsosiale handlingsplan favner om alle innbyggerne i kommunen. Utfordringen til innvandrerne er at de ikke har kunnskap om vårt klima, våre boliger, og hvordan dette påvirker boligen og inneklima. De har heller ikke kjennskap til de økonomiske virkemidlene hos husbanken, søppelsorterings system og forventningene til orden på uteområdet. Boveiledning og informasjonsarbeid blir viktige tiltak i arbeidet med økt integrering i boligsituasjonen. Mange har også etter hvert lyst og behov for å eie egen bolig.

2.5 Bosetting

Årlig anmoder IMDi kommunen om å bosette et visst antall flyktninger med oppholdstillatelse. Kommunestyret fatter et endelig vedtak hvor mange flyktninger kommunen ønsker å bosette. Kommunen mottar et integreringstilskudd over en femårsperiode for hver bosatte flyktning. Dette for å dekke utgifter til bosetting, integrering og kvalifisering. Innvandrings-tjenestens anbefalinger om framtidig bosetting er på 20 personer i året + familiegjenforeninger. Denne anbefalinga er ut i fra boligmarkedet, arbeidsmarkedet og tilgangen på ressurser ellers i det kommunale tjenesteapparatet. Dette vil skape økt tverretattlig forutsigbarhet, bedre grunnlag for kompetanseutvikling samt riktig dimensjonering av tjenestene.

2.5.1 Mål og tiltak:

Nærøy kommune ønsker å få til en spredt bosetting som mulig for å styrke integrering og samfunnsdeltakelse og forhindre segregering og utvikling av ”ghettoer”

Tiltak	Tid	Ansvar
Boligsosial planlegging, Boligtildelingsmøter	2016/løpende	Boligtildelingsnemnd
Miljøarbeid for å øke integrering i nabolag	2016/løpende	Innvtj.

2.6 Boveiledning

Integrering og bo- evne kan by på utfordringer. De norske boligene og det norske klimaet krevet at de som bor har god kunnskap om det å bo i Norge. De som jobber med bo-oppfølging har en utfordrende jobb, men tanke på praktisk og teoretisk veiledning. Veiledningen kan bli ekstra utfordrende på grunn av kommunikasjonsproblemer.

De må veilede på

- Renhold av bolig
- Vask av tøy og tørking av tøy
- Lufting, hvordan bruke gardiner
- Lagring av mat og utstyr
- Ventilasjon ved matlaging
- Sjøppelsortering
- Gjennomgang av husleiekontrakt og husordensregler
- Orden på uteområdet rundt boligen

2.6.1 Mål og tiltak:

Øke bo-forståelsen hos innvandrere

Tiltak	Tid	Ansvar
Veiledning på økonomi, hygiene, lufting, døgnrytme og kosthold.	2016/løpende	Innvtj DUA
Veilede på Sjøppelsortering og orden av uteområdet.	2016/løpende	Innvtj. DUA

2.7 Boligkarriere

Mange innvandrere har en tendens til å bli boende lenge i kommunale boliger. Her blir det viktig med god informasjon om hvilke muligheter og virkemidler som finnes for å gjøre boligkarriere.

Kommunale utleieboliger er knyttet til en tidsbestemt kontrakt, på maksimalt tre år. Det vil i løpet av den perioden være nyttig at leietaker får informasjon om boligmarkedet i kommunen, husbankens virkemidler, hvordan man tar opp lån, dokumentasjon som kreves og annen informasjon som kan være nyttig når man skal gjøre boligkarriere.

Kommunen er også i en prosess med å utvikle boligmarkedet. Det er anslått et behov på 110 nye boenheter i Nærøy Kommune.

2.7.1 Mål og tiltak

Innvandreren skal gjøre boligkarriere, kjøpe egen bolig

Tiltak	Tid	Ansvar
Informasjon om Husbankens virkemidler	2016/løpende	Innv. Husbanken, Boligtildelingsnemnd
Aktiv bruk av startlån og husbankens øvrige virkemidler	2016/løpende	Innv. Husbanken, Boligtildelingsnemnd
Informasjon om det kommunale utleiemarkedet, hvordan boligtildeling fungerer	2016/løpende	Innv. Boligtildelingsnemnd
Utvikle boligsosialt utviklings program	2017	Boligtildelingsnemnd DUA

3. ARBEID

Selv om mange innvandrere er i jobb, er det likevel for mange som står utenfor arbeidslivet. Innvandreres sysselsetting er lavere sammenliknet med hele befolkningen. 71 prosent av menn og 66 prosent av kvinnene i Norge mellom 15 og 74 år var sysselsatt ved slutten av 2014. Blant innvandrere var tallene 68 prosent og 58 prosent. Det er store forskjeller mellom ulike grupper og mellom kjønnene. Forskjeller i innvandringsgrunn, botid og utdanning betyr mye for forskjeller i sysselsetting, men også tradisjoner fra det landet de forlot, synes å spille en rolle for mange. Sysselsettingen øker med botiden for alle grupper. Flyktingers sysselsetting er 20 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet i Norge. (Meld. St.30 fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk) Arbeidsinnvandrere har utgjort størsteparten av innvandringen til Norge siden 2007. I dag kommer de fleste arbeidsinnvandrere til Norge fra Polen, de baltiske landene og de andre nordiske landene Utlendinger som skal jobbe i Norge, må enten være statsborger i et EU/EØS-land eller ha oppholdstillatelse.

Personer som ønsker å komme til Norge for å jobbe, og som er fra land utenfor EU/EØS-området, må ha oppholdstillatelse. Hvis de ikke allerede har oppholdstillatelse av andre grunner, må de søke om en oppholdstillatelse for arbeid. Tidligere ble dette kalt en arbeidstillatelse. EU/EØS-borgere har rett til å arbeide og bo i Norge så lenge de har en jobb. Alle EU/EØS-borgere som skal bo i Norge i mer enn tre måneder, må registrere seg.

3.1 NAV

Nærøy kommune har som mål at alle innvandrere skal være i jobb eller utdanning. I Nærøy kommune bor det 484 personer med innvandrers bakgrunn, fordelt på ca 40 ulike nasjonaliteter.

	2017			
	EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand		Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU28/EØS	
	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Norge	341 321	36 201	383 666	122 563
Nærøy	202	22	244	17

Arbeidsinnvandrere kommer i hovedsak fra øst Europa. De jobber gjerne innenfor mekanisk industri, sjømatnæringa, byggebransjen og renhold. Etter flere år i norsk arbeidslivet opparbeider de seg rettigheter i den norske velferdsforvaltningen. Etter hvert som andelen arbeidsinnvandrere i kommunen øker, øker også kommunens belastning på tjenesteapparatet. Mange arbeidsinnvandrere har behov for ytelser fra NAV og andre offentlige instanser, som dermed må tolke og praktisere regelverket rundt rettigheter og tjenester for arbeidsinnvandrere. Mange velger å etablere seg i kommunen med sin familie.

Personer som mottar sosialhjelp

Enkeltår Over tid Sammenliknet

Sammenliknet med:
+ Nord-Trøndelag og N...

År:
v 2015

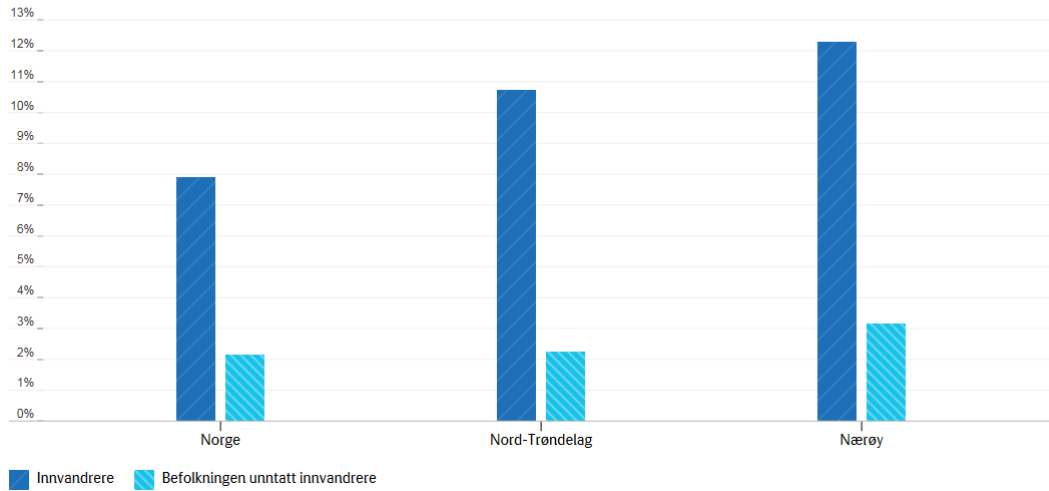
Bakgrunn:
Alle

AVGRENSET

Kjønn:
v Skjul

Enhet:
v Prosent

Figur | [Tabell](#)

Arbeidsledige etter landbakgrunn

Enkeltår Over tid Sammenliknet

Sammenliknet med:
+ Nord-Trøndelag og N...

År:
v 2015

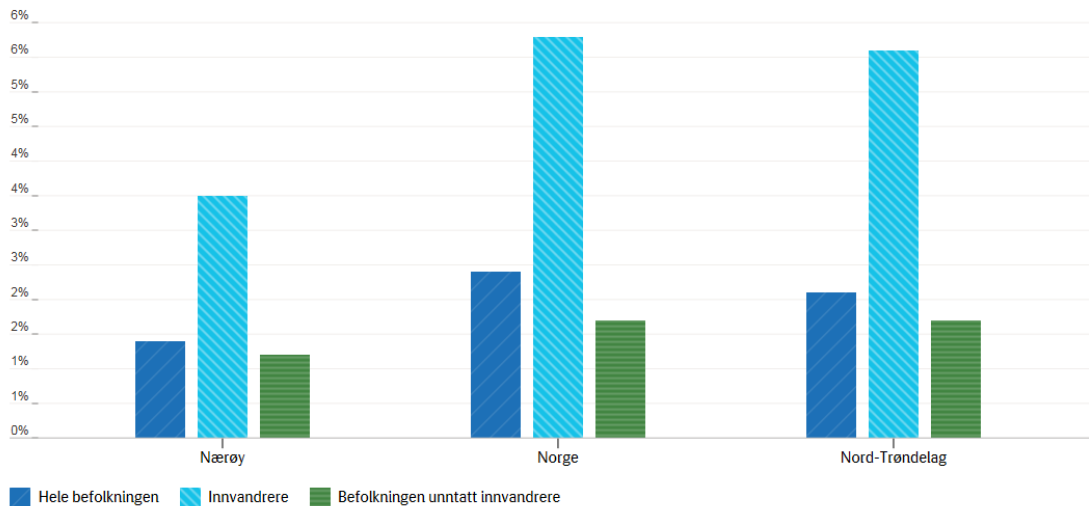
Bakgrunn:
Alle

AVGRENSET

Verdensregion:
v Alle

Enhet:
v Prosent

Figur | [Tabell](#)

Figuren viser andel personer som er ledige eller på tiltak fordelt etter bakgrunn i 2015 i Norge, Nord-Trøndelag og Nærøy.

Selv om Nærøy Kommune har klart å sysselsette mange av flyktningene som bosettes, er det likevel en del som står utenfor arbeidslivet. Dette gjør noe med familieøkonomien. Opplysninger som har kommet fram i senere tid viser til relativt høy andel barnefattigdom i Nærøy Kommune. Vi kan anta at en god del av disse barna har innvandrerbakgrunn. Det er bekymringsfullt at det er etniske forskjeller i familieøkonomien. Det rammer den enkelte familie økonomisk og sosialt, samtidig som det setter større press på velferdsordningen.

St.mld. 30 (Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk) sier at regjeringen har som mål at flere innvandrere med fluktbakgrunn skal raskere inn i arbeidslivet og få en stabil tilknytning der.

Dette fordrer at Introduksjonsprogrammet og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap må bli mer effektive. En høyere andel av de som har deltatt, må gå over i arbeid eller utdanning og bli i arbeidslivet over tid. Introduksjonsprogrammet skal inneholde tiltak som forbereder til deltakelse i arbeidslivet. Dette kan for eksempel være språkpraksis på en arbeidsplass eller annen praksis i arbeidslivet. Arbeidstrening er et statlig arbeidsmarkedstiltak som forvaltes av Arbeids- og velferdsetaten. Bruken av dette tiltaket vurderes av det lokale NAV-kontoret.

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap er et viktig tiltak i introduksjonsprogrammet. Opplæringen har imidlertid en større målgruppe enn innvandrere med fluktbakgrunn. I tillegg til de som omfattes av introduksjonsordningen, har også familiegjenforente med norske og nordiske borgere og arbeidsinnvandrere rett eller plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kravene til norskferdigheter i arbeidslivet synes å øke. Fra både kommunalt og statlig hold stilles det i flere sektorer høyere krav til norskferdigheter og krav til dokumentasjon av ferdigheter. Dette kan føre til at det blir færre jobber som er aktuelle for nyankomne innvandrere. Dette gjelder i særlig grad for innvandrere med lite eller ingen utdanning, mangelfulle norskkunnskaper og lite relevant arbeidserfaring. Norge har et forbedringspotensial når det gjelder å ta i bruk innvandrernes kompetanse.

3.1.1 Mål og tiltak

Flere innvandrere i arbeid og opprettholde en stabil tilknytning til sitt arbeid.

Tiltak	Tid	Ansvar
Bedre samarbeidsrutiner	2017	NAV Innvtj.
Bedre utnyttelse av verktøy og systemer, bla. STEPS	2017	NAV Innvtj.
Systematisere arbeidet med praksisplasser	2017	Innvtj. NAV
Kompetanseheving	2017/løpende	Innvtj. NAV
Rolleavklaringer	2017	NAV Innvtj.
Utarbeide en handlingsplan for økt sysselsetting blant innvandrere	2017/ løpende	NAV Innvtj

4 SPRÅK OG UTDANNING

Oppvekstvilkår og utdanning er sentralt i integreringsarbeidet. Kommuneplanens samfunnsdel sier: ”Nærøy Kommune skal ha et oppvekstmiljø som gir trygghet og gode utviklingsmuligheter for barn og unge, slik at de blir rustet til å møte samfunnets utfordringer. Det skal gi positive opplevelser som gjør Nærøy kommune til en god kommune å bo i”.

4.1 Barnehage

I melding nr. 6 til Stortinget (2012 – 2013) **En helhetlig integreringspolitikk**, heter det blant annet i kap.4 om barnehage og utdanning at ” regjeringen **ønsker å øke deltakelse i barnehage for de yngste barna**” Det er for tiden minoritetspråklige barn i de fleste kommunale barnehager.

For å sikre flyktningforeldrenes deltakelse på introduksjonsprogram og for å sikre god deltakelse i barnehagen for flyktningbarn, har flyktningfamiliene ingen utgifter til barnehage mens de er i introduksjonsprogram. Foresatte følger ordinær søknadsprosedyre på barnehageplass, men hjelp fra Innvandringtjenesten.

4.1.1 Mål og tiltak

Sørge for at familiene synes det er trygt at barnet går i barnehage.

Tiltak	Tid	Ansvar
Utdelt foreldreorientering på morsmålet til foreldrene	2016/Løpende	Barnehagen
Oversatt årsplanen til flere språk	2016	Barnehagen
Førstesamtale med foreldrene, slik at vi fortalt hvordan norsk barnehage er og hva vi forventer av de som foreldre.	Ved oppstart	Barnehagen
Bilder av klær og skiftetøy som vi kan vise til foreldrene, slik at de skjønner f. eks hva en body er for noe.	Løpende	Barnehagen

Den daglige kontakten ved levering og henting av barnet er den viktigste muligheten for foreldresamarbeid og blir lagt stor vekt på i alle barnehagene. I tillegg har barnehagene rutiner når det gjelder foreldresamarbeid, både i forbindelse med oppstart og videre gjennom barnehageforløpet. Barnehagene har også regelmessige foreldremøter. Barnehagene har ikke fastertutiner for bruk av telefontolk i foreldresamarbeidet. Behovet for tolk vurderes fra gang til gang.

Godt samarbeid mellom barnehagen og innvandrerrhjemmet

Tiltak	Tid	Ansvar
Daglig samtaler med foreldrene ved bringing og henting av barna.	Løpende	Barnehagen
Foreldresamtaler 2 ganger pr. barnehageår, til disse samtalene bruker vi telefontolk.	Halvårlig	Barnehagen
En ansatt som kan arabisk og somali slik at vi kan bruke de når foreldrene har spørsmål som vi ikke greier å svare på.	Løpende	Barnehagen

Sikre god språkopplæring til fremmedspråklige barn

Tiltak	Tid	Ansvar
Daglige språkgrupper i barnehagen, her øver vi på både morsmål og norsk	Daglig	Barnehagen
Trener morsmål ved hjelp av I-Pad og opplegget språkkista.	Daglig	Barnehagen
Videre er ansatte bevisste rollemodeller for barna, slik at det blir snakket i rolig tempo og vi bruker mye benevning	Daglig	Barnehagen

Alle barn inkluderes i leik

Tiltak	Tid	Ansvar
Vi har fokus på at barna skal bli inkludert i leiken som andre barn	Daglig	Barnehagen
Passer på at de store barnehagebarna blir invitert i bursdag, barnehagen organiserer samkjøring	Ved behov	Barnehagen
Videre marker vi internasjonal uke	Løpende	Barnehagen
Arrangerer også vennskapsuker	Løpende	Barnehagen
Bruker mye tid i starten med å vise flyktningbarn hvordan vi leiker i norske barnehager, og hva vi bruker de forskjellige leikene til.	Daglig	Barnehagen

4.2 Barne- og ungdomsskole

I stortingsmelding nr 6 (2012-2013) **En helhetlig integreringspolitikk**, heter det blant annet i kapitel 4 om barnehage og utdanning at ”Regjeringen arbeider for å sikre at alle skal få et godt opplæringstilbud. Det handler blant annet om å tilby god opplæring i fag, sikre at alle elever får innfridd sine rettigheter, og skape gode og inkluderende læringsmiljø slik at alle elever får et best mulig læringsutbytte”.

Utenlandske elever som flytter til Nærøy Kommune, går på nærskolen de tilhører ut fra adressen de bor på. For at disse barna på sikt skal bli inkluderte og integrerte samfunnsborgere, er det viktig med en god tilpasset og målrettet opplæring både i norsk og i andre fag. Minst like viktig er det at disse ungene opplever trygge og inkluderende skolemiljø, preget av romslighet og toleranse, der det å skape gjensidig forståelse og respekt for ulik kulturell bakgrunn, anses som grunnleggende.

På nasjonalt nivå går utviklingen mot at norskfødte barn av innvandrere i økende grad gjennomfører videregående opplæring og tar høyere utdanning. For mer informasjon les ”Vi er på rett vei” (Q-1188 fra Barne-, likestillings – og inkluderingsdepartementet) og i oversikten ”Barn, unge og voksne med innvandrerbakgrunn i grunnskoleopplæring”

<http://www.udir.no/Upload/Statistikk/Innvandrere%20i%20grunnoppl%c3%a6ringen%202014.pdf?pslanguage=no>

Kolvereid Skole jobber med rutiner for mottak av minoritetspråklige elever. I den rutinen henter det blant annet: ”Minoritetspråklige elever ved Kolvereid skole vil etter all sannsynlighet ha rett til

særskilt språkopplæring. Dette innebærer i praksis særskilt norskopplæring som hjemles i Opplæringsloven § 2-8. det kan også være tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Paragraf 2-8 skal sikre minoritetspråklige elever (som har andre morsmål enn norsk og samisk) rett til tilpasser opplæring i norsk og i fag.

Morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring er ikke lenger lovpålagt.”

Det er fremmedspråklige barn i de fleste av kommunens skoler, med størst konsentrasjon på skolene på Kolvereid. Kommunen har som mål å samle kompetansen og utvikle gode strategier for opplæring av minoritetspråklige barn.

Retten til grunnskole opplæring gjelder fra det tidspunktet det er sannsynlig at barnet skal oppholde seg i Norge i lengre tid enn tre måneder, grunnskoleopplæring som andre barn og unge i Norge, herunder rett til spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Plikten til grunnskoleopplæring inntre når barnet oppholder seg i Norge i tre måneder. Det har ingen betydning for retten til grunnskoleopplæring om oppholdet i landet er ulovlig. Det er til strekkelig at barnet faktisk har oppholdssted i landet.

Innvandringstjenesten melder skoleeier og lokal skole når det er klart om kommunen skal bosette familier med barn i skolepliktig alder.

4.2.1 Mål og tiltak

Alle elever som går ut av grunnskolen i Nærøy, Nærøy skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv (kommuneplanens samfunnsdel)

Tiltak	Tid	Ansvar
NOA - klasse	2016/løpende	Skolen
Norsk i alle fag	Løpende	Skolen
Tilpasset opplæring, tidlig innsats	Løpende	Kontaktlærer
Prosjekt språk	2016/løpende	Skole og oppvekst skolen
Språkassistent	Etter behov	Skolen

Grunnskolen i Nærøy skal gi et undervisningstilbud av høy kvalitet tilpasset den enkeltes ståsted. Ingen elever skal være på mestringsnivå 1 på nasjonale prøver for 9. trinn i lesing og regning (kommuneplanens samfunnsdel)

Tiltak	Tid	Ansvar
Videreutdanne lærere	Se rutine	Skole og oppvekst
Rutiner for samarbeid mellom kontaktlærer og særskilt norskopplæring	Se rutine	Skole
Rutiner for kartlegging	Se rutine	Skole Koordinator

Trygt og inkluderende skolemiljø

Tiltak	Tid	Ansvar
Mottakssamtale	Løpende	Koordinator
Informasjon til klasse om ny elev	Løpende	Kontaktlærer

Prosjekt bedre skolemiljø	2016 -2018	Skole og oppvekst Skolene
Plan for foreldresamarbeidet i Nærøy Se vedlegg 2	2016/løpende	Skole og oppvekst Skolen Miljøarbeider
Samarbeid om integrering	Løpende	Kontaktlærer Miljøarbeider

<http://www.udir.no/>

<http://www.udir.no/Spesielt-for/Minoritetsspraklige-elever/>

<http://www.udir.no/Spesielt-for/Minoritetsspraklige-elever/Lareplaner/Grunnleggende-norsk-for-spraklige-minoriteter/Hvem-trenger-sarskilt-sprakopplaring-/>

4.3 Voksenopplæring

Opplæring av voksne er hjemlet i to ulike lovverk:

- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere – kap.4 (introduksjonsloven)
- Opplæringsloven – kap. 4

Med utgangspunkt i oppholdsgrunnlaget får innvandrere rett og/eller plikt til opplæring i min.600 timer, inklusive 50 timer samfunnskunnskap på et språk de forstår, beskrives nærmere i Introduksjonslovens §17.

- Retten medfører at opplæringen er gratis, og at det skal gis tilbud innen tre måneder etter bosetting. Ved behov kan retten utvides med inntil 2400 timer norskopplæring.
- Plikten medfører at gjennomført opplæring i 600 timer eller dokumentasjon av tilstrekkelig norskkunnskaper er en forutsetning for bosetting og for å kunne søke om statsborgerskap.
- Innvandrere som ikke har rett til gratis norskopplæring tilbys plasser mot betaling dersom vi har ledig kapasitet på kursene

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80/KAPITTEL_4#KAPITTEL_4

Arbeidsinnvandrere fra land innenfor EU/EØS har verken rett eller plikt til norskopplæring, fordi det antas at en som kommer med en arbeidskontrakt i hånden, ikke har det samme behovet for «starthjelp» som for eksempel flyktninger har. Nærøy kommune tilbyr bedrifter i Nærøy og deres ansatte norsk-kurs for fremmedspråklige arbeidsinnvandrere. Alle deltakere må ha arbeidstillatelse etter EØS-reglene. Det er viktig at informasjonen om det lokale språkopplæringstilbudet er godt kjent blant arbeidsgivere og gjennom, kommunes nettsider Språk er viktig at også arbeidsinnvandrerne skal bedre integrert. For eksempel vil gode norskkunnskaper gjøre det enklere å følge opp barn i skole-hjem-samarbeidet, og kommunen vil i det lange løp tjene på en arbeidsinnvandrerbefolkning som er godt rustet til å delta i lokalsamfunnet.

Opplæringen som gis ved Voksenopplæringa i Nærøy kommune er i tråd med Læreplan for norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere.

http://www.vox.no/contentassets/f6594d5dde814b7bb5e9d2f4564ac134/laereplan_norsk_samfunnskunnskap_bm_web.pdf

Skolen er prøvested for den nasjonale norskprøven for voksne innvandrere og for den obligatoriske prøven i samfunnskunnskap. Kandidatene måles i forhold til nivåene A1, A2, B1 og B2, som er basert på en felles europeisk målbeskrivelse. En kandidat på A2-nivå vil kunne klare seg i arbeidslivet, B1 er ønskelig om man skal starte på videregående utdanning, mens B2 åpner for studier på universitet og høyskole.

Grunnskole til voksne.

Opplæringslovens kap. 4A-1 regulerer voksnes rett til grunnskoleopplæring. «*Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte.*»

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=opplæringsloven#KAPITTEL_5

Etter opplæringsloven har voksne som trenger det og som ikke har rett til videregående opplæring som ungdom, rett til grunnskoleopplæring. Det må i denne sammenheng foretas en konkret vurdering av den voksnes behov. Den voksen kan velge å ta full grunnskoleopplæring med sikte på vitnemål, eller kun opplæring i noen fag når det har vært gjennomført en realkompetansevurdering på grunnskole nivå. Opplæringen kan også begrenses til grunnleggende ferdigheter dersom den voksen ønsker det og har behov for det. Dette innbefatter også opplæring i digitale ferdigheter. Voksne i grunnskoleopplæring har rett til særskilt språkopplæring dersom dette er nødvendig for å få et forsvarlig utbytte av opplæringen. Dette er ikke regulert eksplisitt i opplæringsloven, men følger av forarbeidene til loven. I Ot.prp. nr. 44 (1999-2000)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-44-1999-2000-/id586147/> sies det at voksne kan ha tilsvarende rettigheter som barn og ungdom, og at voksne har rett til et tilpasset opplæringstilbud. Det innebærer at lovfestede rettigheter for barn og ungdom også kan gjelde for voksne.

Mange av flyktningene som bosettes i Nærøy kommune mangler formell kompetanse, eller mangler dokumentasjon på kompetanse. Det norske arbeidslivet har stort krav til spisskompetanse og at du kan dokumentere kompetanse og kvalifikasjoner. Utdanningsnivået hos innvandrerne varierer stort fra analfabetisme til universitetsutdanning.

Samarbeidet om grunnskole for voksne i Nærøy kommune og Vikna kommune startet i 2014. Fra høsten 2016 er undervisningsansvaret delt mellom kommunene.

Rett og plikt til deltakelse i norsk og samfunnskunnskap

Retten og plikten til norsk med samfunnskunnskap styres av grunnlaget for opphold i Norge. Rett og plikt til gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap i til sammen 600 timer gjelder for utlendinger mellom 16 -55 år som har fått

- a) Oppholdstillatelse etter utlendingsloven som danner grunnlag for permanent opphold, eller
- b) Kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon etter utlendingsloven §34.

For andre grupper gjelder spesielle regler.

Timetallet er nå 600 obligatoriske timer. 50 av disse er avsatt til opplæring i samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår. Det kan søkes om inntil ytterligere 2400 timer ved behov innenfor 5 år etter

vedtaksdato. For de som har vedtak etter september 2013 må det avlegges en obligatorisk prøve i norsk og samfunnsfag. For de som skal søke permanent opphold og statsborgerskap må det framlegges dokumentasjon på bestått prøve i norsk og samfunnskunnskap eller statsborgerprøven. For mer informasjon:

<https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/regelverk/Sprakkrav-for-a-fa-permanent-oppholdstillatelse/>

<https://www.kompetansenorge.no/samfunnskunnskapsprove/#ob=10865,10868>

<https://www.kompetansenorge.no/nyheter/nye-krav-til-statsborgerskap/>

https://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/hvem-har-rett-til-hva-slags-opplaering/#title_1

Voksenopplæringa i Nærøy kommune tilbyr norskkurs på dagtid 5 dager i uke og på kveldstid en dag i uka. Undervisninga på kveldstid er rettet mot arbeidsinnvandrere. Det gis opplæring i norsk på 4 ulike nivåer. Begynneropplæring til analfabeter. Innføringsklasse, alle nye starter i den klassen og sluses videre når de har kommet på norsk nivå A1. Yrkesklasse, yrkesrelatert norskundervisning, men stort fokus på språk og arbeidspraksis. A2/B1 (B2) klasse, dette er det høyeste nivået kommunen har per i dag. Mange av de som går i denne klassen har høyere utdanning som mål. Voksenopplæringa tilbyr også undervisning i norsk til minoritetspråklige ute på arbeidsplass på dagtid.

Skolen er prøvested for den nasjonale norskprøven for voksne innvandrere og for den obligatoriske prøven i samfunnskunnskap. Kandidatene måles i forhold til nivåene A1, A2, B1 og B2, som er basert på en felles europeisk målbeskrivelse. En kandidat på A2-nivå vil kunne klare seg i arbeidslivet, B1 er ønskelig om man skal starte på videregående utdanning, mens B2 åpner for studier på universitet og høyskole.

Tjenesteanalysen ser på utfordringene i forhold til høy alder på deltakere i introduksjonsprogram, liten eller ingen skolegang fra før og en del kvinner med liten eller ingen yrkeserfaring. Det gjør at flere må ha lengre tid i introduksjonsprogram, og sannsynligheten for nå mål som jobb eller utdanning er mindre. Og det er en ressurskrevende gruppe. Krever mye tilrettelagt undervisning.

4.3.1 Mål og tiltak

Utvikle gode norskkunnskaper og ha kunnskap om det norske samfunnet.

Tiltak	Tid	Ansvar
Kvalifiserte lærere, videreutd. Norsk som andrespråk o.l.	2016/løpende	Voksenopplæringa
Utarbeide IUP sammen med deltaker	2016/løpende	Voksenopplæringa
God lærertetthet	2016/løpende	Voksenopplæringa
Investere i digitale verktøy og læremidler	2016/løpende	Innvtj.
Utvikle yrkesrelaterte opplæringstilbud/kurs	2016/løpende	Innvtj. Næringslivet IMDI
Søke statelige midler for å sette i gang tiltak til spes.ped undervisning (ekstratilskudd)	2016/løpende	Innvtj.
Innplasseringstester (migrateter) sikre at vedkommende har progresjon	2016/løpende	Voksenopplæringa

Samfunnsfagundervisning på morsmål	2016/ løpende	Innvtj
Språkkaffe	2016/løpende	Voksenoppl. Biblioteket
Temaundervisning	2016/løpende	Innvtj.
Markering av morsmålsdagen	2016/løpende	Voksenoppl. Biblioteket
Baselnorsk	2016/løpende	Voksenoppl
Spes.ped undervisning	Etter behov	Voksenoppl
Språkassistent	Etter behov	Voksenoppl
Søke på prosjekt i regi Kompetanse Norge – modulbasert undervisning	2017	Voksenopplæringa Skole og oppvekst

Grunnskole til voksne over 21 år

Grunnskole for voksne er delt i to klasser, undervisning på barneskole nivå og undervisning på ungdomsskole nivå. Før oppstart gjennomføres det en innplasseringstest, med tanke på om deltaker skal begynne på barneskole nivå eller ungdomsskole nivå. Nærøy og Vikna kommune samarbeider om undervisningen. Dette skal evalueres våren 2017.

Deltakerne får undervisning i norsk, matematikk, samfunnskunnskap, naturfag og engelsk. De aller fleste deltakerne greier seg med ett år på barneskole nivå og ett år på ungdomsskole nivå. Alle deltakerne blir meldt opp til en avsluttende eksamen. Gjennomført grunnskole danner grunnlaget for å søke videregående skole.

4.3.2 Mål og tiltak

Gi flere mulighet til å få formell kompetanse

Tiltak	Tid	Ansvar
Grunnskole for voksne gir grunnlag for videregående utdanning.	2015	Voksenopplæringa Vikna

Bedre overgangen til og integreringen i den videregående skolen

Tiltak	Tid	Ansvar
Grunnskole 8-10 trinn, Vikna kommune	2016/løpende	Voksenopplæringa Vikna
Hospitering og besøk på YNVS og VAL vgs.	2016/løpende	Voksenopplæringa Vikna
Migratest som informasjon til de som skal ta i mot	2016/løpende	Voksenopplæringa

Grunnskole for gruppen 16 – 20 år

Nærøy og Vikna kommune tilbyr i skoleåret 2016/2017, grunnskole for unge voksne (16-20 år) på Ytre Namdal videregående skole. Dette er et samarbeid som kom i orden våren 2016. Tilbudet er for ungdom mellom 16 – 20 år, som ikke kan dokumentere 9 åring grunnskole fra hjemlandet eller tilsvarende. Opplæringen er lokalisert på Ytre Namdal videregående skole, der kommunene leier

lokaler på den videregående skolen, men stiller med egne lærerressurser. Ungdommene får undervisning i norsk, samfunnsfag, engelsk, matematikk og naturfag. I tillegg tilbys ungdommene kroppsøving sammen med en videregående klasse, samt at de tilbys hospitering i klassene på YNVS. Tilbudet er i tråd med Larvik-modellen som er et samarbeid mellom Thor Heyerdahl videregående skole og Larvik kommune. Dette arbeidet viste en tydelig gevinst i form av økt integrering av ungdommene, når de daglig er i et miljø med jevnaldrende.

4.3.3 Mål og tiltak

Bedre integrering, bedre motivasjon for videre skolegang og økt forståelse av utdanningssystemet i Norge

Tiltak	Tid	Ansvar
Grunnskoleklasse på YNVS	2016-2017	Nærøy og Vikna kommune YNVS
Hospitering på vg1	2016/løpende	Nærøy og Vikna kommune YNVS
Kroppsøving sammen med en klasse på vgs.	2016/løpende	Nærøy og Vikna kommune YNVS
Informasjon fra rådgivere på YNVS	2016/løpende	Nærøy og Vikna kommune YNVS

4.4 Videregående skole, Høyere utdanning og Godkjenningsordninger

Et sentralt mål for integreringspolitikken er at alle innvandrere skal bidra med sine ressurser i arbeidslivet og samfunnet for øvrig, men prosessen fram til arbeid og selvforsørgelse er ofte utfordrende og tidkrevende. Innvandrere med høyere utdanning har større utfordringer med å komme inn på arbeidsmarkedet enn høyt utdannede i befolkningen for øvrig. Overkvalifisering er et også et problem som rammer spesielt innvandrerne.

For innvandrere med utenlandsk utdanning er det utfordrende å sette seg inn i mangfoldet av godkjenningsordninger som gjelder for utenlandsk utdanning, rettigheter til videre utdanning og språk og kompetansekrav for ulike yrker. For å kunne legge gode planer for sin framtid er det viktig og ha kunnskap om ulike ordninger for godkjenning, realkompetanse, autorisasjonsordninger og andre utdanningsrettigheter som studielån.

Ordinær videregående opplæring

Retten til videregående opplæring er beskrevet i §3-1 i opplæringsloven, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=opplæringsloven#KAPITTEL_3

Retten til videregående opplæring kan tas ut innen utgangen det året vedkommende fyller 24 år. Vedkommende må ha fullført grunnskole eller tilsvarende opplæring. Alle innvandrere som er mellom 15 -24 år, og som kan dokumentere gjennomført grunnskole, kan søke om inntak i den videregående skole. Denne gruppen ungdommer stiller på lik linje med alle andre som søker opptak i den videregående skolen.

Siden det ikke er et krav til norskferdigheter ved opptak i den videregående skole, kan det by på store utfordringer for både elev og skole. Elever med lave norskferdigheter har større sannsynlighet for at han vil avbryte skoleløpet. For skolene betyr lave norskferdigheter hos elevene mye tilrettelagt undervisning, noe som er svært ressurskrevende.

Videregående opplæring for voksne

” Vaksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarande, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring. Første punktum gjeld vaksne frå og med det året dei fyller 25 år. Opplæringa for vaksne skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllest mellom anna ved fjernundervisningstilbod” (OPPL § 4A-3)

Voksne har på bestemte vilkår rett til videregående opplæring. Retten omfatter rettigheter til realkompetansevurdering, tilrettelagte løp og tilpasset opplæring. Voksne i videregående opplæring har ikke rett på særskilt språkopplæring, men opplæringen skal være tilpasset den enkeltes behov, men utgangspunkt i realkompetansevurdering.

Det er en stor utfordring at mange som søker videregående opplæring ikke har gode nok norskferdigheter. Det gir store utfordringer med å tilegne seg ny kunnskap. Det gir utfordringer når det skal gjennomføres realkompetansevurdering, de gjennomføres uten tolk.

Mange videregående skoler har et ønske om at de som søker har et minimum norsknivå A2, men for å lykkes bør nivået i norsk være B1.

Endring i Introduksjonsloven i 2016, åpner opp for at videregåendeopplæring kan inngå i introduksjonsprogrammet. Det fordrer at kravene for inntak i videregående skole er oppfylt.

Nærøy Kommune samarbeider godt med de lokale videregående skolene. Både når det gjelder overgang fra voksenopplæring til videregående skole, planlegging av studietilbud m.m.

Den videregående skolen strekker seg langt i å opprette et tilbud lokalt. Det er innvandrere som har forsøkt å følge et utdanningsløp ved Olav Dunn vgs. i Namsos. Men på grunn av dårlig kollektivtilbud, store omsorgsoppgaver hjemme og for få timer i uka, ble det for vanskelig å gjennomføre.

For å lykkes med videregående opplæring til innvandrere er det viktig med et lokalt tilbud på heltid og fulltid. St. Mld. 16 Fra utenforskap til ny sjanse, samordnet innstas for voksnes læring, gir et godt bilde av utfordringene, behovet og mulighetene.

Høyere utdanning

Kravet for opptak til høyere utdanning er generell studie kompetanse. Det er likt for alle, uansett nasjonalitet. Men hvordan generell studiekompetanser for søkere med utenlandsk utdanning vurderes er avhengig av nasjonalitet. Ofte så må vedkommende dokumentere videregående skole fra hjemlandet (oversatt til norsk eller engelsk), minst ett år fra universitet og oppfylle språkkrav i norsk og engelsk for å oppnå studiekompetanse.

Samordnaopptak, <http://www.samordnaopptak.no/info/> har til enhver tid oppdatert informasjon. De bistår med universitet og høyskoler med vurdering av utenlandsk videregående utdanning. På nettsidene finner man omregningstabeller for utenlandske karakterer til det norske systemet. Samordnaopptak samarbeider med NOKUT om GSU-lista.

Søknad på masterutdanning gjøres direkte til aktuelt studiested. Det forutsetter selvsagt at man har en bachelorgrad godkjent hos NOKUT.

Godkjenningsordninger

NOKUT, <http://www.nokut.no/>, forvalter ordningen om generell godkjenning av høyere utdanning fra utlandet. Personer som har høyere utdanning fra utlandet kan ønske en godkjenning som gir informasjon til potensielle arbeidsgivere om hvilket nivå og omfang utdanningen dere har. Generell godkjenning er en ordning hvor utenlandsk høyere utdanning vurderes opp mot kravene til akkrediterte norske utdanninger. Utdanningen vurderes bare ut i fra nivå og omfang, godkjenningen sier ikke noe om det faglige innholdet.

Det er søkeren sitt ansvar å legge fram tilstrekkelig dokumentasjon og pålitelig dokumentasjon.

NOKUT gjennomfører også ”turbovurdering”. Dette er en vurdering som er rettet mot arbeidsgiver. I løpet av kort tid vil arbeidsgiver få tilbakemelding om dokumentene er ekte, om lærestedet er akkreditert og utdanningssystemet i landet.

NOKUT tilbyr også en faglig godkjenning, UVD - ordningen. Denne godkjenningen kan komme i tillegg til den generelle eller i stedet for. Da vurderes det faglige innholdet i utdanningen. Dette er en omfattende prosess og myndigheten til å foreta faglig vurdering er tillagt akkrediterte universitet og høyskoler.

YRKESKVALIFIKASJONER

Personer som ønsker å utøve et lovregulert yrke i Norge, vil trenge en godkjenning av sine yrkeskvalifikasjoner. I Norge er over 170 yrker lovregulerte. Ordningen med godkjenning av yrkeskvalifikasjoner har sin opprinnelse i at det stilles krav til kompetanse for å utøve lovregulerte yrker. Det skiller mellom godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra søkere fra EØS-land og søkere fra land utenfor EØS.

5 HELSE OG OMSORG

Kommuneplanens samfunnsdel legger vekt på forebyggende og helsefremmende tiltak slik at befolkningen best mulig blir si stand til å ta ansvar for egen helse og sin egen sosiale situasjon. Befolkningen skal sikres nødvendige tjenester når behovet oppstår. Folkehelse skal være sentralt i all kommunal virksomhet og utvikling slik at tiltak innarbeides i langsiktige handlings – og årsplaner. Mange innvandrere har ulike syn på helse og det å snakke om helse. Å sikre en mangfoldig helsetjeneste som tar hensyn til det flerkulturelle samfunnet blir viktig skal vi lykkes i det videre helsearbeidet. Likeverdige helse og omsorgstjenester er beskrevet i St. mld. 6, En helhetlig integreringspolitikk.

Migrasjon påvirker helsen til et menneske. Hvilke faktorer som spiller inn står beskrevet i rapporten Migrasjon og helse, utfordringer og utviklingstrekk.

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/696/Utviklingstrekkrapport-2009-migrasjon-og-helse-utfordringer-og-utviklingstrekk-IS-1663.pdf>

Veileder til helsetjenestetilbudet for asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente:

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente>

5.1 Legetjenesten

I dag er legetjenesten under stort press, mange arbeidsoppgaver og få leger, gjør tjenesten sårbar. Innvandrernes syn på helse og sykdom er en medvirkende årsak til at legetjenesten har utfordringer. Kunnskap om egen helse og sykdom og egenpleie er i mange tilfeller mangelfull hos innvandrerne noe som gjør at de søker leger for hjelp og råd.

Fastlegeordningen i seg selv kan by på problemer. Økonomien i ordningen er styrt av basistilskudd per capita/driftstilskudd, refusjon fra Helfo og egenandeler. Helfo premierer enkle prosedyrer og inngrep, noe som gjør det mindre lønnsomt med lange tolkesamtaler. Fastlegen har ansvar for alle listepasienter, høyt tidsbruk hos en gruppe gjør at andre grupper nedprioriteres. Noe som øker belastningen på ordningen.

Både innvandrerpasienten og legen har mange utfordringer i å forstå hverandre:

- Kommunikasjon; ulikt språk, tolk, nonverbal, begrepsforståelse spesielt smerte og psykiatri og graviditet. Kulturelle aspekter og kulturell forståelse.
- Forventingen til leger og helsevesen er ofte høy, forventes at leger har mye autoritet og innflytelse
- Legens kunnskap om minoritetspråklige problemstillinger, hva migrasjon gjør med en persons helse
- Innvandrerpasienten er mindre privat, har gjerne med et familiemedlem
- Tar opp flere problemstillinger
- Forståelse av avtale, tid og dato kan by på utfordringer
- Forståelse av ø-hjelp
- Innvandrerpasienten har forventninger om raskt behandling, gjerne antibiotika.
- Innvandreren har vansker med å formidle sitt behov over telefon, møter personlig på legekontor
- Vanskelig med å forstå brev fra helsevesenet.

5.1.1 Mål og tiltak

Bedre samspillet mellom flyktning pasient og legekontor

Tiltak	Tid	Ansvar
Tydligere informasjon fra den som bestiller legetime om hvorfor vedkommende trenger legetime	Løpende	Innvandringstjenesten Innvandreren selv
Faktura for ikke møtt, inkl. utgifter til bruk av tolk	Løpende	Legekantoret
Informasjon om det norske helsevesenet	Løpende	Innvandringstjenesten

- Egne kurs - Samfunnsfagundervisning		
Egenpleie ved sykdom	Løpende	Innvandringstjenesten Helsestasjonen
En legehjemmel til	2017	Helse og sosialavd.

Hos helsedirektoratet finnes det en veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente. <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente>

5.2 Helsestasjon og skolehelsetjenesten

Arbeidet som gjøres på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten styres av forskrift om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon og skolehelsetjenesten. Forskriften er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) og lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven). Den skal sikre at helsestasjons- og skolehelsetjenesten bidrar til et helhetlig helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og ungdom 0-20 år og for gravide som går til kontroll ved helsestasjon.

Formålet med forskriftene gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten er:

- Fremme psykisk og fysisk helse
- Fremme gode sosiale og miljømessige forhold
- Forebygge sykdommer og skader

Helsestasjonstjenesten har til sammen 280 % helsesøsterstilling. Det er øremerket 20 % helsesøsterressurs som er rettet mot flyktningfamilier som er nyankommet og flyktningbarn under skolealder. Skolehelsetjenesten har ansvar for alle skolebarn. Helsestasjon har også 100 % jordmor, 50 % familieterapeut, 40 % rehabiliteringskoordinator som tar for seg IP planer og koordinerer ansvarsgrupper for barn og unge med /uten funksjonshemming.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-til-forskrift-om-kommunens-helsefremmende-og-forebyggende-arbeid-i-helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>

Helsestasjonen har fokus på hva man som forelder bør tenke på når man oppdrar barn i den norske kulturen. Mor, far og barn får telefontolk ved konsultasjonene på helsestasjonen. Dette er et godt og nødvendig tiltak for å sikre god kommunikasjon. Helsestasjonen har også fokus på forbud mot omskjæring av jenter og tvangsekteskap.

Innhenting av vaksinasjonsopplysninger er ofte tidkrevende. Foreldre har ofte liten informasjon om når de er vaksinert og hva barna har fått av vaksiner. Er man usikre på om barnet har fått faksinert, startes grunnvaksinering av barnet.

Helsestasjonen blir varslet når det ventes flyktninger til kommunen. Familiegjenforeninger er uforutsigbart og gjør at ressursbruken på helsestasjonen er vanskelig å beregne.

5.2.1 Mål og tiltak

Bedre forståelse til forventningene til foreldrerollen i Norge

Tiltak	Tid	Ansvar
COS parenting opplæring, manualsbasert foreldreveiledning	I forhold til årshjul	Helsest. i samarbeid med barnevern
Barselgruppe	Hver 14. dag på Frivilligsentralen, se årshjul	Helsestasjonen Innvtj.
Informere om fornuftige klær til barn i Norge	Løpende	Helsestasjonen Innvtj
Kartlegge vaksinerings fra hjemlandet	Ved bosetting	Helsestasjonen
Forebygge kjønnslemlestelse	Løpende	Helsestasjonen
Tverrfaglig samarbeid mellom innvandretenesten og helsestasjon, folkehelsekoordinator, tannpleier, barnevern, Møtevirksomhet	Etter egen plan	Helsestasjonen Innvtj.

5.3 Svangerskapsomsorgen

Arbeidet i svangerskapsomsorgen styres av nasjonale retningslinjer for svangerskapsomsorgen. I den heter det å bla. *”Svangerskapsomsorgen har en sterk tradisjon i Norge. Den baserer seg i dag hovedsakelig på NOU 1984: Perinatal omsorg i Norge (1). Formålet med svangerskapskontrollen er å sikre at svangerskap og fødsel forløper på en naturlig måte, slik at morens somatiske og psykiske helse, og hennes sosiale velvære, blir best mulig, sikre fosterets helse, slik at det kan fødes levedyktig og uten sykdom eller skade som kunne vært forhindret, oppdage og behandle sykdom og andre helsetruende forhold hos moren, slik at svangerskapet medfører minst mulig risiko for henne og barnet”.*

Svangerskapsomsorg kan både fremme helse og forebygge sykdom. Helsetjenesten bør arbeide målrettet for å definere og forhindre risikofaktorer som kan øke forekomsten av sykdom og plager. Den helsefremmende og forebyggende innsatsen bør fokusere på faktorer som styrker og støtter den gravide og hennes familie til å mestre livet i en ny situasjon med barn. Helsetjenesten bør informere om aktuelle helsefremmende tiltak.

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/393/nasjonal-faglig-retningslinje-for-svangerskapsomsorgen-fullversjon.pdf>

5.4 Helseopplysninger fra Mottak

Helseopplysningene på personer som kommer fra mottak, sendes automatisk til helsestasjonen i kommunen som vedkommende bosettes i. Helsestasjonen i Nærøy kommune mottar helseopplysninger på barn og voksne fra mottak. Det finnes ingen rutiner for at de voksnes mapper overføres til legesentret. Det er et ønske fra legekantoret at mappene ligger på helsestasjonen. Legene tar kontakt med helsestasjonen om de trenger opplysninger i mappene.

5.5 Folkehelse

Ny lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) trådte i kraft 1. januar 2012. Loven legger et større og mer helhetlig ansvar for det lokale folkehelsearbeidet til kommuner og fylkeskommuner gjennom de virkemidler de rår over.

Det er de samme levekårsfaktorene som påvirker helsen til etnisk norske som til innvandrere. Innvandrere har i tillegg utfordringer med at mange har vært i mottak, de skal forholde seg til en ny kultur, ett nytt klima og andre matvarer, samtidig som de ikke klarer og vedlikeholde en like aktiv og variert hverdag som i hjemlandet.

Nærøy kommune ser at det er en økning i antallet som får diabetes type 2. Innvandrerne selv sier de legger på seg mye. På grunn av dårlig økonomi, velger innvandrere ofte næringsfattig mat. Det er vanlig med anemi, D og B vitamin mangel.

5.5.1 Mål og tiltak

Bedre kunnskap om riktig ernæring og fysisk aktivitet

Tiltak	Tid	Ansvar
Henvvisning til frisklivssentralen	Etter behov	Alle enheten
Helseuka	Halvårlig	Innvtj. Frisklivssentralen Tannpleier

5.6 Rus og psykiatritjenesten

Rus og psykiatritjenesten står klare til å ta imot innvandrere som har behov for støtte samtaler. De ser også at det kan være en utfordring med bruk av tolk i slike samtaler og at forståelsen av psykisk sykdom er svært kulturavhengig.

En henvendelse til rus og psykiatritjenesten vil i de fleste tilfeller komme fra Innvandringstjenesten. Før det evt. søkes brukerkontoret om tjenester hos rus og psyk. tjenesten er det et ønske fra enhetsleder at det tas kontakt direkte og at rus og psykiatritjenesten sammen med Innvandringstjenesten legger en plan sammen om videre forløp.

<http://www.nakmi.no/publikasjoner/dokumenter/kultur-kontekst-og-psykopatologi-2010-DSM4.pdf>

https://psykologi.cappelendamm.no/binfil/download2.php?tid=1854853&h=048b11ac546355cb900bbb870d7bd7cb&sec_tid=1862779

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente>

<http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/31277>

Vi vet at mange innvandrere opplever sorg og savn etter det livet som en gang var. Mange er også bekymret for familie og venner som er igjen i hjemlandet. Ca. 45 % av alle Syrere har symptomet på post traumatisk stress syndrom (PTSD), men svært få blir diagnostisert.

Det er mye skam blant innvandrerne knyttet til det å ha det vanskelig psykisk, mange tabuer knyttet til psykisk sykdom. Svært mange presenterer udefinerbare somatiske symptomer som magesmerter, hodepine, hjertebank, søvnvansker og lignende.

5.6.1 Mål og tiltak

Øke kunnskapen om psykisk helse blant innvandrerne.

Tiltak	Tid	Ansvar
Informasjon	2016/løpende	Innv. Rus og psyk.
Undervisning	2016/ løpende	Innv. Rus og psyk.
Helseuke i voksenopplæringa	2016/årshjul	Voksenoppl + (innleid ressurs)
Ta i bruk eget undervisningsprogram http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/31277	2018?	Innv. Rus og psyk.

Øke kunnskapen om kulturelle ulikheter om psykisk helse.

Tiltak	Tid	Ansvar
Kursing, NKMI har gode kurs om migrasjonshelse	2016/løpende	Rus og psyk
Planmessige samarbeidsmøter, 2-3 ganger i året.	2017/løpende	Innv. Rus og psyk

5.7 Hjemmebaserte tjenester

Hjemmesykepleien har til nå ikke opplevd de store utfordringene med tanke på tjenester til innvandrergruppen. De tenker at denne gruppen skal behandles på lik linje som enhver annen innbygger i Nærøy Kommune og at de har de samme rettighetene til helsetjenester. Til nå har hjemmesykepleien gitt tjenester til kun noen få. Den største utfordringen er kommunikasjon, og da har det blitt benyttet telefontolk. Har det vært usikkerhet rundt tolkebruk, blir Innvandringstjenesten kontaktet for veiledning.

5.9 Eldreomsorgen

Når innvandrerbefolkningen i kommunen blir gamle og får behov for tjenester fra kommunen, kan det by på kulturelle, religiøse og språklige utfordringer. Per i dag har ikke Nærøy Kommune denne typen utfordringer. Men det er viktig at dette blir tatt med i fremtidige planer.

5.10 Tannhelse

Svært mange voksne og barn med innvandrerbakgrunn har dårlig tannhelse. Tannhelsen har vært forsømt over lang tid, og til tider byr det på store utfordringer med å få reparert skadene på tennene. Utfordringene er store økonomiske kostnader for den enkelte, høy ressursbruk hos tannlege, med tanke på mange inngrep, tolkebruk og lignende.

Når flyktninger bosettes i en kommune har de rett til tannhelsetjenester på lik linje med norske borgere. [Lov om tannhelsetjenesten](#) angir hvilke grupper av personer som har rett til vederlagsfrie tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten eller hos privatpraktiserende tannlege som har avtale med fylkeskommunen

Alle innvandrerbarn kommer inn under tilbudet om skoletannlege.

Mål og tiltak

Rette opp eksisterende skade.

Tiltak	Tid	Ansvar
Kartlegging av tannhelsestatus. Kostnadsoverslag	2016/løpende	Tannlege Innvandringtjenesten Helsestasjon
Reparere, utbedre tannhelsestatus.	2016/løpende	Tannlege

Forebygging av dårlig tannhelse

Tiltak	Tid	Ansvar
Informasjon til voksne og barn fra tannpleier	2016/løpende, to ganger pr år.	Tannpleier Helsestasjonen Innvandringtjenesten

6 TVERRFAGLIGE TJENESTER

6.1 Barnevernstjenesten

Barneverntjenesten har først de siste 3-5 åra kommet mer regelmessig i kontakt med familier med annen kulturbakgrunn. Man har i liten grad hatt behov for å tilegne seg kunnskap om å arbeide med fremmedspråklige/fremmedkulturelle grupper før nå. Barneverntjenesten ser at arbeidet med disse gruppene er arbeidskrevende av ulike årsaker; språklige barrierer og behov for tolk, «myter» om det farlige barnevernet er utfordrende for samarbeidet og man trenger tid for og «enes» om kulturelle forskjeller.

I utgangspunktet tenker tjenesten at alle barn i kommunen, uavhengig av bakgrunn, skal ha samme rettigheter i forhold til **Lov om barneverntjenester** og kunne motta de samme tiltak. Pr. i dag har man ikke sett behov for egne tilpassede tiltak for barn fra andre opprinnelsesland.

Både stortingsmelding nr 6 «**En helhetlig integreringspolitikk**» og stortingsmelding nr 30 «**Fra mottak til arbeidsliv- en effektiv integreringspolitikk**» påpeker behov for kompetanseheving for barnevernets ansatte og for informasjon og dialog mellom barnevernets ansatte og innvandregrupper om barns rettigheter og barneoppdragelse i Norge.

Utfordringsbildet i barneverntjenesten:

Flyktninger:

- Oppdragelseskultur som innebærer bruk av fysisk avstraffelse etc.
- Psykiske lidelser hos foreldre grunnet belastninger og traumer etter å ha levd under belastende forhold. Depresjoner kan medføre vansker med å ivareta omsorgsrollen.
- Utfordringer knyttet til å følge opp barnas skolearbeid da foresatte har begrenset språkkompetanse.

Arbeidsinnvandrere:

- Oppdragerkultur som innebærer bruk av fysisk avstraffelse etc.
- Økonomiske årsaker til arbeidsinnvandringen hvor barna kan savne sitt gamle nettverk og i liten grad blir gitt støtte til å etablere seg i et nytt land da foreldrene arbeider mye.

Innvandring som følge av ekteskapsinngåelse:

- Oppdragerkultur som innebærer bruk av fysisk avstraffelse etc.
- Ekteskap er inngått etter kort tids bekjentskap og kan medføre store vansker i samlivet, særlig når det er barn inn i bildet.
- Familiegjenforening med barn som har bodd borte fra sin hovedomsorgsgiver over tid kan gi store utfordringer.
- Psykiske vansker eller personlighetsmessige utfordringer hos en eller begge foreldre

Enslige mindreårige:

- Så langt har man ikke mottatt enslige mindreårige i Ytre Namdal, og kan derfor ikke si noe om utfordringsbildet.

6.1.1 Mål og tiltak

Styrke forståelsen av oppdragelseskultur og trygge innvandrere på at barnevernet er en hjelpeinstans.

Tiltak	Tid	Ansvar
Informasjon/dialog omkring oppdragelseskultur og norsk lovgivning til ulike innvandringsgrupper.	2016/løpende	Barnevernet Helsestasjon
Alle foreldrestøttende og kompenserende tiltak ihht. Lov om barneverntjenester	2016/løpende	Barnevernet
Kompetanseheving for barnevernets ansatte	2016/løpende	Barnevernet
Kompetanseheving til andre kommunalt ansatte som jobber med innvandrerforeldre	ICDP – opplæring 2017 - 2017	Innvtj. Barnevernet Helsestasjon Skole

6.2 PPT

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste for Ytre Namdal (PPT):

PPT skal bidra til at barn, unge og voksne med særlige behov får den hjelpen de har krav på. PPT sitt arbeid er forankret i opplæringsloven § 5-6 hvor det står at hver kommune skal ha en PP-tjeneste. PPT for Ytre Namdal er en interkommunal og fylkeskommunal tjeneste for kommunene Nærøy, Vikna og Leka, samt Nord-Trøndelag fylkeskommune.

PPT er en hjelpeinstans for barn og unge, foreldre, barnehageansatte og lærere/andre ansatte i skolen. PPT skal være til hjelp i tilretteleggingen av et godt læringsmiljø for barn med særlige vansker og behov. Barnehagen /skolen og PPT kartlegger vansker og vurderer muligheter. PPT har et selvstendig ansvar for å vurdere barnets/elevens behov for spesialpedagogisk hjelp i førskolealder og spesialundervisning i skolen. Dette dokumenteres i en sakkyndig vurdering.

PPT kan gi råd og veiledning om:

- Barns utvikling
- Barns sosiale og emosjonelle vansker
- Språkvansker hos barn
- Lærevansker hos barn - f.eks. fagvansker som lesing, regning
- Konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker
- Atferdsvansker
- Barns arbeidsmiljø - fysisk og psykososialt miljø i barnehage og skole

Link til rutinebeskrivelse:

<http://www.vikna.kommune.no/Vikna/Web.nsf/membersVirk?OpenForm&S=VIRK&U=SKOPPV&IDV=3E6F7B3D9D9DECB4C1257FA700509B8E>

For Innvandringstjenesten er PPT en viktig samarbeidspartner. Når det er mistanke om lærevansker/ adferdsvansker hos barn og voksne, produserer PPT en fagkyndig rapport, som er viktig dokumentasjon i en søknad på ekstratilskudd.

Innvandringstjenesten kjøper denne tjenesten hos PPT.

7. TOLK

I Meld. st. 6 **En helhetlig Integreringspolitikk** heter det ”Regjeringen legger stor vekt på at alle som skal bo i Norge, lærer seg norsk. Forutsetningene for å lære språk avhenger blant annet av faktorer som alder, utdanning, språkmiljø og livssituasjon. Selv med et godt system for norskopplæring, vil det alltid finnes personer i Norge som vil ha behov for språklig tilrettelegging i sin kontakt med offentlige myndigheter. Noen har kort botid i Norge og svake norskkunnskaper. I 2011 hadde i overkant av 200 000 personer i Norge mindre enn fem års botid i landet. Offentlige tjenester må ta høyde for at det kan være behov for språklig tilrettelegging, som tolking og oversettelser av skriftlig materiale, slik at ansatte og brukere i tjenesteapparatet kan kommunisere med hverandre, og slik at brukeren får et godt tjenestetilbud”

Offentlige tjenester tilpasset mangfoldet i befolkningen er et grunnleggende premiss for å sikre like muligheter og deltakelse for alle i samfunnet.

I saker hvor det er en språkbarriere, er tolking nødvendig for at offentlige tjenesteytere skal kunne informere, veilede og høre partene i en sak. Dette gjelder også når andre virksomheter utfører oppdrag på vegne av private.

For å ivareta rettsikkerhet og likeverd, er det viktig at offentlig sektor bruker kvalifiserte tolker. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-8/id2001246/sec1>

Lovregulering:

- Tjenestemenns plikt til å veilede, informere og høre partene i saken er nedfelt i forvaltningsloven.
- Særlover, slik som pasientrettighetsloven og domstolloven, regulerer denne plikten for fagpersoner innen helse- og rettsvesen.
- Internasjonale konvensjoner Norge har tilsluttet seg, som Den europeiske menneskerettskonvensjonen og Nordisk språkkonvensjon, fastslår også personers grunnleggende rett til å bli hørt og til å motta informasjon og veiledning
- Det er den offentlige parten i saken som skal dekke utgiftene til tolking. Som hovedregel bør den instansen som finansierer den faglige driften også dekke tolkeutgifter. I tilfeller hvor andre offentlige etater skal dekke utgiften til tolketjenesten skal dette nedfelles i sektorspesifikke retningslinjer.
- Offentlige virksomheter som anvender tolk mer enn sporadisk, bør sikre dekning for tolkeutgifter i sine budsjetter. Å synliggjøre eksisterende utgifter i regnskapet vil gi en viktig pekepinn for budsjettering. Det kan man gjøre ved å føre statistikk over utgifter til tolking, antall timer som blir brukt til tolking og i hvilke språk det tolkes.

<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/tolk/>

7.1 Tolkebruk i Nærøy Kommune

Pr. i dag kjøper Nærøy Kommune tolketjenester av Hero- tolk. Kommunen benytter seg i hovedsak av telefontolk. Kommunen er i en prosess og ser på andre alternative løsninger.

For mange er det uvant og skulle kommunisere via tolk. Da kan et tolkebrukerkurs gjøre at man føler seg litt tryggere i kommunikasjonen via tolk. Det er noen kjøre regler for hvordan en tolkesamtale foregår, og det kan være greit å vite om disse før man går i gang med den første tolkesamtalen. Ellers er det øvelse som etter hvert gir gode samtaler.

Innvandringstjenesten og legekantoret har investert i en konferansetelefon til bruk i tolkesamtaler. Det går helt fint å bruke høyttaler på vanlig fasttelefon eller mobiltelefon også. Konferansetelefonen gir god lyd og er gunstig i samtaler med flere enn to til stede.

Familie og venner skal ikke brukes som tolk, det gir i svært mange tilfeller uriktig tolking.

7.2 Oversetting

Til nå har Hero vært lite bruk til å oversette informasjon. Helsestasjonen og Innvandringstjenesten har fått informasjon oversatt til ulike språk, men da er det bosatte i kommunen som har oversatt informasjonen fra norsk til sitt morsmål.

Mange av deltakerne i Introduksjonsprogrammet trenger og få oversatt dokumenter til engelsk eller norsk og da velger de ofte å bruke firmaet: Noricom, <http://www.noricom.no/>

De leverer en oversettelse raskt og effektiv, de er billigst, har gode nettløsninger og statsautoriserte oversettere.

8. KULTUR, FRITID, SOSIALE NETTVERK OG FRIVILLIGHET.

I kommuneplanens samfunnsdel står det: "Nærøy skal være en kulturkommune med et rikt kultur – og idrettsliv som gir trivsel, egenaktivitet og opplevelser for alle. Frivillige lag og foreningers virksomhet er verdifull for utviklingen av Nærøy kommune og skal stimuleres."

Samfunnsutviklingen med økt globalisering. Digitalisering og mangfold gjør at vi mer enn noen gang trenger et levende og inkluderende lokalsamfunn. Gjennom kultur skapes identitet og tilhørighet gjennom kjennskap til felles fortid og forventninger til framtid. Tilgangen til kunst og kultur har positive ringvirkninger av forebyggende karakter og er et viktig virkemiddel for integrering, involvering og god folkehelse.

8.1 Fritid og sosialt nettverk

I St. Meld. 6, En helhetlig integreringspolitikk er det skrevet: "*Frivillig sektor er mangfoldig, og favner over svært mange typer organisasjoner og interesser i befolkningen. Frivillige organisasjoner fremmer mellommenneskelig tillit, forståelse og bidrar til medlemmenes demokratiske dannelses. Deltakelse i frivillige organisasjoner skaper muligheter for felles opplevelser, vennskap, identitet og tilhørighet. Deltakelse i frivillig arbeid bidrar til at man får kontakter og nettverk, og kan være viktig for deltakelse også på andre arenaer, som utdanning og arbeid. Gjennom deltakelse i en frivillig organisasjon kan for eksempel en nyankommet innvandrer i en kommune bli kjent med sitt nye lokalsamfunn. Innvandrersorganisasjoner har også etablert seg som en naturlig del av frivilligheten i Norge.*"

Å fylle fritiden med aktivitet som gir rekreasjon trenger ikke og vær enkelt for alle. Opplevelsen av rekreasjon er også individuelt avhengig og kulturelt betinget. Tilbudene til fritidsaktiviteter er mange. Utfordringen ligger gjerne i at innvandreren føler at tilbudet er for fremmed og ikke helt vet om dette er noe for dem. For innvandrer kan det også være en utfordring å invitere seg selv inn til et lag og forening for å bli kjent med tilbudet. Innvandrere er også en gruppe med lite sosialt nettverk. Det er sjelden at de blir invitert inn til et lag eller en forening.

For å lykkes med inkludering og integrering på alle plan i livet, må man ha et sosialt nettverk, ut over de menneskene man kjenner gjennom jobb og/eller skole. Hvordan er holdningene hos innbyggerne i Nærøy kommune til å inkludere og integrere nye innbyggere i vårt samfunn?

8.2 Kultur

Kulturloven som kom i 2007 understreker det offentliges ansvar når det gjelder å tilrettelegge for et godt kulturtilbud for alle. Kulturloven er et viktig grunnlag for arbeidet med integrering og inkludering av alle i kommunen.

Lovens formål: "*Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk*"

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>

Kultur og Fritid

Enheten kultur og fritid i Nærøy Kommune tilbyr tjenestene; Folkebibliotek, musikk og kulturskole, kultur og fritid inkludert kino og kulturhusdrift. Det skjer mye bra på kulturfronten i Nærøy, men det

kan skje mer. Det er en utfordring å få med fremmedspråklige deltakere. Det er vanskelig å finne ut årsaken til dette. Handler det om ulik formidlingsmåte, blir måten for ukjent? Er kulturformidlingen for anonym? Er kultur en form for taus kunnskap det er vanskelig å videreformidle?

Musikk og kulturskolen

Er et tilbud til barn og voksne, med instrumentopplæring, tilpasset musikktilbud og sang. Søknadsfristen er 1. april hvert år.

Nærøy folkebibliotek

Kommunens bibliotek består av hovedbiblioteket på Kolvereid og utlånstasjoner på Salsbruket, Foldereid, Lund og Gravvik barnefilial. Biblioteket fungerer også som turistinformasjon. Bibliotekets målsetting er å gjøre kunnskap, informasjon og kultur lett tilgjengelig for alle.

Nærøy har et tett samarbeid med alle kommunene i Namdalen. Plan for samarbeid og utvikling 2008 - 2014. Planens hovedmål: Namdalsbibliotekene skal styrke innbyggernes tilgang til kunnskap og opplevelser i de lokale bibliotekene og via internett, slik at trivsel, leseglede, lærelyst, kreativitet, egenutvikling og aktiv deltagelse i samfunnet stimuleres. Det er laget og prøvd ut felles strategier som fokuseres på mulighetene som ligger i alliansebygging og tjenesteutvikling på tvers av fag, sektor, institusjon, kommune og region.

Biblioteket har et tett samarbeid med Nærøy Frivilligsentral, i blant annet opplæring på databruk for eldre. Her blir det avholdt flere kurs og arrangement i løpet av året. I flere år har Nærøy folkebibliotek hatt en utstillingsstafett med lokale bidragsytere. Her lager folk i lokalsamfunnet en utstilling om noe de interesserer seg for, eller om en hobby de har.

Vi samarbeider også tett med skolene i Nærøy kommune. I tillegg til dette avholder biblioteket flere typer arrangementer, som for eksempel konserter og forfatterarrangementer. I samarbeidet med voksenopplæringa er det språk- kafé på biblioteket andre tirsdagen i måneden fra klokka 13 -1430. Da møtes fremmedspråklige og frivillige til en god prat over en kopp kaffe.

Voksenopplæringa og biblioteket samarbeider også om å markere morsmålsdagen. Elever fra voksenopplæringa leser barnebok på sitt morsmål til barn fra barnehage og skole som er invitert inn.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

Den kulturelle skolesekken er et samarbeidsprosjekt mellom kultur – og opplæringssektoren på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. DKS skal bidra til at alle skoleelever i Norge får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag. Kulturtilbudene skal være av høy kvalitet og vise bredden av kulturuttrykk: scenekunst, visuell kunst, musikk, film, litteratur og kulturarv.

<http://www.denkulturelleskolesekken.no/>

UKM

Man kan melde seg på innenfor musikk, dans, teater, litteratur, annen sceneopptreden, film og utstilling. Vi trenger også medhjelpere til selve arrangementet, så det er også mulig å melde seg på som arrangør. Det viktigste med UKM (Ung Kultur Møtes) er nettopp at ung kultur skal møtes. Ungdommer som har forberedt noe kulturelt får sette sammen en lokalmønstring med profesjonelle rammer ved hjelp av en rigge-/prøvedag og en mønstringsdag i mars, og der igjennom vise frem bidragene til lokalsamfunnet.

Ungdommer vil gjennom UKM kunne ha det gøy, lære, mestre, bli sett, drive med ting de elsker og møte andre som har tilsvarende interesser fra hele kommunen. (**Ung Kultur Møtes!**)

8.3 Andre Kulturtilbud

Det finnes flere andre kulturtilbud i kommunen også skolekorps, hornmusikk, flere ulike kor og revygrupper. Alle tar i mot nye medlemmer. Utfordringen er kjennskap til tilbudet. For de som skal lære et nytt språk viser det seg at det er lettere og lære et nytt språk gjennom sang og musikk.

8.4 Idrett

Idrettslagene er åpen for alle. Det oppleves at Idrettslagene er flinke til å integrere alle medlemmer både unge og voksne. Men språk og kulturforskjeller byr på utfordringer. For fremmedspråklige foreldre kan det by på utfordringer å forstå dagnadslister, kjørelister til kamp og lignende. For barn og unge fra andre kulturer kan det være utfordrende og finne sin rolle på et lag når man ikke forstår språket godt nok. Noen særgrupper opplever nok større utfordringer enn andre. Miljøarbeideren i skolen fungerer som et bindeledd mellom skole, hjem og fritidsaktiviteter for barn og unge.

St. Meld. 26 – **Den norske idrettsmodellen**” *Idrett og fysisk aktivitet er av stor betydning for å skape et fungerende, aktivt og inkluderende samfunn. Først og fremst bidrar de frivillige organisasjonene på feltet gjennom å utføre sine primæraktiviteter. Det finnes idrettslag i nesten alle lokalsamfunn i Norge. Idretten er derfor av stor samfunnsmessig betydning både gjennom sine aktiviteter og sitt bidrag til sosiale fellesskap i nærmiljøet.*”

8.5 Frivillighet

”*Arbeid til alle, gode velferdsordninger og å styrke fellesskapet er avgjørende for å skape et godt samfunn. En god og velfungerende offentlig sektor kan bidra til dette. Men uten et sterkt sivilsamfunn hvor enkeltmennesker sammen bidrar til gode lokalsamfunn, kan vi ikke lykkes i arbeidet for et samfunn hvor alle er med.*” (Meld. st. 39 – **Frivilligheten for alle**)

Nærøy Frivilligsentral

Frivilligsentralen er kort sagt en møteplass som formidler kontakt mellom mennesker i lokalmiljøet - noen trenger hjelp og andre ønsker å hjelpe. Frivilligsentralen har aktiviteter som: dans, friskusturer, stavgang og 11 kaffe, trilletreff, flerkulturell kvinnegruppe, fotoklubb, strikkekaffe. De arrangerer også julebord, julelunsj og påskelunsj. Frivilligsentralen leier ut lokalene sine til lag og foreninger. Ellers er Frivilligsentralen aktivt med i samarbeid på tvers av offentlig og frivilligsektor.

Lag og foreninger I Nærøy

På Nærøy kommunes hjemmesider finner man en oversikt over alle lag og foreninger som er registrert i Nærøy Kommune.

[http://www.naroy.kommune.no/NK/Intern.nsf/FilA/98C6BC51299E084DC12578C30033E78B/\\$FILE/lag%20og%20foreninger%20-%20pr.%2013.02.13.pdf](http://www.naroy.kommune.no/NK/Intern.nsf/FilA/98C6BC51299E084DC12578C30033E78B/$FILE/lag%20og%20foreninger%20-%20pr.%2013.02.13.pdf)

Mangfoldet i lag og foreninger er stort, sang og musikklag, ungdomslag, 4H- lag, husmorlag, sanitetsforeninger, husflidslag/hagelag/bondekvinnelag, søndagskoler, barne- og yngre lag, misjonsforeninger og andre kristelige organisasjoner, pensjonistlag, sosiale og humanitære organisasjoner, idrettslag, skytterlag, velforeninger, grunneierforeninger og utmarkslag, grendelag, huslag/husforeninger, småbåtforeninger, næring og reiseliv, teater, barne- og ungdomslag,

foreldreråd, friluftsliv, historielag, bondelag/faglag, politiske lag og foreninger, dans, stiftelser, motorsport, hundeklubb, kunst og diverse sport og spill.

Ladestasjonen Cafe

Er en samlingsplass på Bjørkåstunet for eldre. Der er det mulighet for en kopp kaffe og treffe kjente. Kaféen drives på dugnad og det er mange frivillige som er villige til å stille opp for å holde tilbudet åpent tre ganger i uka. Også innvandrere har også meldt seg som frivillige.

Innvanderråd

For en tid tilbake ble Nærøy Kommune utfordret av fylkeskommunens innvanderråd om at det må etableres et innvanderråd i kommunen. Deltakere i introduksjonsprogrammet har i flere omganger blitt informert om viktigheten med et slikt råd. Men tilbakemeldingene fra flyktningene er at de ikke får til en god demokratisk prosess på hvem som skal sitte i et slikt råd.

I St. mld. 6 heter det: "I flere fylker og kommuner er det også ulike varianter av regionale og lokale f innvanderråd med representanter fra innvandrersorganisasjoner. Disse virker som kontaktarenaer mellom innvandrere og lokale myndigheter, og er kanaler for påvirkning og innflytelse på lokal politikutvikling. Det er også slik at deltakelse i en type frivillig organisasjon ofte medfører engasjement og deltakelse i andre organisasjoner. Lokale innvandrersorganisasjoner er viktige for å kunne opprette og vedlikeholde lokale eller regionale innvanderråd, som blant annet fungerer som dialogpartner og rådgivere for kommuner og offentlige tjenesteytere. Medlemmer til disse rekrutteres ofte fra lokale innvandrersorganisasjoner. De lokale innvandrersorganisasjonene er også involvert i rekrutteringen til Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM). Det er regjeringen som oppnevner medlemmene i KIM, men disse foreslås av innvandrersorganisasjoner i alle fylker".

<http://www.inlo.no/sample-page/>

8.6 Samarbeid om bedre sosial integrering og inkludering

I det siste har det dukket opp et behov for ungdomsklubb og språk- kafé (kafé - verden) på ettermiddag/ kveldstid. Det observeres stadig flere barn/ungdommer i sentrum av Kolvereid som ikke har noe å gjøre. Dette fører til uønsket aktivitet. Også deltakere i introduksjonsprogram savner arenaer hvor de kan treffe andre innbyggere i Nærøy kommune.

Det er igangsatt et samarbeid om ungdomstiltakssatsing mellom; Frivilligsentralen, Mental helse ungdom, 7BAR, Helsesøster Isabell Binderø, Innvandringstjenesten, Kultur og fritid, Folkehelsekoordinator, Nærøy folkebibliotek og to deltakere fra introduksjonsprogrammet. Det jobbes nå aktiv for å kartlegge og planlegge fritidstilbud for barn, ungdom og unge voksne. Tilbudet skal være innenfor rammen ungdomsklubb og språk-kafé. Det er ønskelig med temakvelder og/eller refleksjonskvelder, mat, spill og fotball som er sosiale og språkstimulerende aktiviteter.

Det var i utgangspunktet planlagt en ungdomskonferanse til høsten, men den skal kultur og fritid forsøke å få framskyndet til våren. Denne konferansen skal blant annet kartlegge hvilke aktiviteter ungdommene ønsker.

Kolvereid barnehage har internasjonal uke hvert år. Nærøy Kommune hadde høsten 2014 Mangfoldsdager, med stor suksess. Slike arrangement skaper felles opplevelser, gir mulighet for å utvikle nye vennskap, gir grunnlag for utvikling av identitet og tilhørighet.

8.6.1 Mål og tiltak:

Øke andelen innvandrere som er aktive i kultur, fritid og frivillighet i Nærøy Kommune

Tiltak	Tid	Ansvar
Finne rollemodeller i innvandrers miljøet som kan fungere som en katalysator	2017	Kulturskolen Innvtj
Arbeidsgruppe som skal kartlegge kulturinteresser blant innvandrere	2017	Kulturskolen i samarbeid med Innvtj
Språkkaffe	2016/løpende	Biblioteket Voksenoppl
Invitere innvandrerrådet hos fylket for infomøte.	2017	Innvtj.
Opprette innvandrerråd	2017	Innvtj.
Utfordre frivilligheten til økt samarbeid med kommune og andre frivillige org.	2017	Kultur og fritid Innvtj
Støtteordninger til medlemsavgift til familier med lav økonomi / søke midler	?	?

8.6.2 Øke fritidstilbudet til barn og ungdom og unge voksne

Tiltak	Tid	Ansvar
Samarbeid - Ungdomstiltakssatsing	2017	Samarbeidsgruppa for Ungdomstiltakssatsing
Ungdomskonferanse	2017	Kultur og fritid
Søke midler arenautviklingsmidler	2017	Nærøy folkebibliotek
Kartlegge disponible lokaler	2017	Samarbeidsgruppa for Ungdomstiltakssatsing
Finne pådrivere blant ungdom og innvandrere	2017	Kultur og fritid Deltaker i introprog.
Opprette facebook gruppe	2017	
Utfordre frivilligheten til økt samarbeid med kommune og andre frivillige org.	2017	Samarbeidsgruppa for Ungdomstiltakssatsing

9. BEDRE SAMHANDLING MELLOM TJENESTENE

9.1 Organisering

Innvandring og integreringsfeltet er av en slik art at det er behov for bedre samhandling mellom ulike tjenester. Dette med tanke på å sikre riktig dimensjonering og fokus på resultateffektivitet opprettholdes. Det er ønskelig å koble det arbeidet Innvandringstjenesten utfører med tjenester Nav utfører på tilsvarende områder. Det skal også sees på om voksenopplæringa hører til under skole og oppvekst.

9.2 Bedre samhandling mellom tjenestene

I arbeidet med planen har det også blitt avdekt et behov for mer samhandling og økt kompetanseutveksling mellom tjenesteområdene.

Nærøy Kommune er en mangfoldig kommune, det meste av informasjonsmaterialet finnes kun på norsk. Informasjon og kunnskap gir bedre forståelse, aksept og trygghet. For bedre integrering og inkludering kan det være nyttig å oversette informasjonsmateriale til flere språk.

For å imøtekomme kravene praksis i Lov om Introduksjonsordningen, behovet for en mer målrettet og effektiv kvalifisering av introduksjonsdeltakere (St. mld. 30 og St. mld. 6) utfordres de kommunale enhetene til utrede hvor mange praksisplasser de har kapasitet til. Dette er også viktig med tanke på St. mld. 33 Nav i en nyere tid – for arbeid og aktivitet. Det er mange personer som har mye ressurser, enhetene kan benytte seg av i perioden disse personene har et aktivitetskrav.

9.2.1 Mål og tiltak

Bedre samhandling mellom tjenestene

Tiltak	Tid	Ansvar
Planmessige samhandling - samarbeidsmøter	Årlig, Enhetenes årshjul	Enhetene
Kompetanseheving for ansatte på tvers av tjenester Norsk som fremmedspråk, migrasjon og helse, kulturforståelse, ICDP, BTI Eksterne og interne kurs	Årlig	Enhetene
Utvikle en mer aktiv dialog med frivillige lag og foreninger – Kick-off møte	2017	Innv. Kulturen og fritid
Utarbeide informasjonsmaterieell på flere språk	2017	Enhetene
Tolkebrukerkurs for kommunens ansatte	2017	Innv. Kulturen
Gjennomgang av ansvarsfordeling og rolleavklaring	Planmessige samhandling - samarbeidsmøter	Enhetene
Utrede kapasitet for praksisplasser	2017	Enhetene

9.3 BTI - bedre tverrfaglig innsats

Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) er en samarbeidsmodell, som sikrer helhetlig og koordinert innsats overfor barn, unge og familier det er knyttet bekymringer til uten at det blir oppfølgingsbrudd. Målgruppen får ikke alltid den oppfølgingen de trenger. Dette skyldes blant annet at ansatte ikke samarbeider i tilstrekkelig grad med andre tjenester og sektorer. BTI-modellen beskriver hvordan samarbeidet kan tilrettelegges på tre ulike nivåer, avhengig av innsatsens omfang og antallet tjenester og instanser som er involvert.

Det som ofte går galt under et samarbeid, er at det blir uklart hvem som har ansvaret, hvem som skal gjøre hva, hvem som skal koordinere og hvem som skal gjøre ulike oppgaver knyttet opp til barnet og familien. Ofte blir målet uklart og hvorfor det skal samarbeides. Oppfølgingen tar derfor slutt fordi samhandlingen ikke er tilstede. BTI er en elektronisk løsning, Staffetloggen, som kan hindre slike

hendelser. Det er et viktig at det blir satset på skolering og kompetanseheving. Det er fortsatt fagpersoner som skal utføre arbeidet, men elektronisk verktøy er med å supplere.

Stafettloggen skiller seg ut fra de andre lignede elektroniske verktøy fordi Stafettloggen oppretter man i det øyeblikket et barn eller ungdom har et koordineringsbehov. De andre plantypene er knyttet opp mot rettigheter og vedtak. Stafettloggen har derfor en lavere terskel for å opprettes. Det holder at en ansatt i skolen, barnehagen, fritidsklubben, helsestasjonen og lignende, har en bekymring mot et barn eller ungdom, som i samtale med foreldrene har blitt enige om et tverrfaglig samarbeid.

Viktige elementer i BTI

Suksessfaktorer for å hindre oppfølgingsbrudd

For å opprette en stafettlogg behøver man samtykke fra foresatte. Alle aktører som er innblandet i samarbeidet rundt barnet kan logge seg inn – til og med for den det gjelder og deres foresatte. All informasjon som er relevant for samarbeidet vil deles der inne. Møtoreferater, mål og aktiviteter legges direkte inn, kommentarer kan skrives underveis, spørsmål kan stilles til de det gjelder og beskjeder vil mottas umiddelbart. Det er lagt opp til å være enkelt, brukervennlig og intuitivt.

Arbeidet med å innføre BTI i Nærøy Kommune har startet. Det er samhandlingskoordinator Reidun Korssjøen som leder prosjektet.

10. ØKONOMISKE VURDERINGER

En vellykket integreringspolitikk som øker sysselsettingen blant innvandrere, er på samme måte som god sosialpolitikk og utdanningspolitikk, gunstig for samfunnet som helhet og for den enkelte. Det er viktig for fellesskapet at personer med innvandrers bakgrunn deltar på linje med resten av befolkningen på ulike samfunnsområder. Det er et mål at den enkelte skal ha kompetanse som danner grunnlag for stabil og varig tilknytning til arbeidslivet. Når et samfunn ikke klarer å ta i bruk betydelige deler av de menneskelige ressursene, er det et økonomisk tap både for samfunnet og for den enkelte. Tiltakene i denne planen har som mål at den enkelte skal

4. Styrke innvandreres muligheter til deltakelse i yrkes – og samfunnslivet.
5. Legge til rette for at nyankomne innvandrere skal kunne bli økonomisk selvstendige og uavhengige av kommunal støtte etter 3-5 år.
6. Innvandrere skal oppleve å bli godt mottatt og inkludert i lokalsamfunnet.

Planen er ment å hjelpe kommunen med å nå disse målene. Måloppnåelse får man selvsagt ikke uten bruk av ressurser. Inkluderings og integreringsarbeidet har en kostnad, men den øker om vi ikke lykkes med arbeidet.

10.1 Tilflytting og bosetting

Nærøy kommune har for 2017 gjort et vedtak på å bosette 30 flyktninger + familiegjenforente. Dette er noe høyere enn det foreslåtte antallet fra Innvandringstjenesten. Innvandringstjenesten foreslo et antall på 25 personer. Dette med utgangspunkt i eksisterende personal resurser, tilgang på boliger, økte utfordringer hos helsetjenesten og skole med mer.

Kommunen får tilskudd fra IMDI ved bosetting av flyktninger. Dette tilskuddet skal gå til å dekke utgiftene ved bosetting og integrering. Tilskuddet skal gi en rimelig dekning av kommunenes gjennomsnittlige merutgifter til bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de neste fire årene. Det er forskjellige satser som gjelder avhengig av hvilket år personen ble bosatt for første gang, og hva slags oppholdstillatelse de har. Kommunen må søke om tilskuddet så raskt som mulig etter at personen er bosatt.

Integreringstilskudd	sats
Bosettingsår:	KR. 235 000 (enslig voksen)
År 1 (2017)	KR. 185 000 (voksen, fra og med det året de fyller 18 år.)
	KR. 185 000 (enslig mindreårig)
	KR. 185 000 (barn)
År 2 (2016)	KR. 230 000
År 3 (2015)	KR. 167 000
År 4 (2014)	KR. 84 000
År 5 (2013)	KR. 70 500
Barnehagetilskudd, engangstilskudd (2017)	KR. 25 100
Eldretilskudd, engangstilskudd (2017)	KR. 164 200

Integreringstilskuddet er ment å finansiere kommunenes gjennomsnittlige merutgifter til blant annet:

- innvandrers- og flyktningkontortjenester
- bolig- og boligadministrasjonstjenester
- introduksjonsprogram/introduksjonsstønad
- sysselsettingstiltak

- yrkeskvalifisering og arbeidstrening
- sosialkontor/sosialtjenester
- barne- og ungdomsvernstjenester
- tolketjenester
- barnehagetjenester
- integreringstiltak i grunnskolen
- utgifter til den kommunale helsetjenesten
- kultur og ungdomstiltak

I tillegg kan kommunen søke på ekstratilskudd for personer med nedsatt fysisk og/eller psykisk funksjonsevne, samt personer med voldelig atferd og rusproblemer eller alvorlige atferdsproblemer.

Ordningen består av to typer tilskudd:

Tilskudd 1 er et engangstilskudd og kan tildeles i enten første eller andre bosettingsår. Tilskudd 1 har en innslagssum på 100.000 kroner.

Tilskudd 2 kan tildeles årlig i integreringstilskuddsperioden, det vil si i maksimalt 5 år, og har en innslagssum på 200.000 kroner.

Det er viktig at alle avdelinger og enheter er klar over denne ordningen, slik at kartlegging kan komme i gang raskt. Fristen for å søke er 1 år etter bosettingsdato.

Tilflytting er stort sett positivt for en kommune. Kommunen mottar innbyggertilskudd som er basert på innbyggertall. I tillegg til flyktninger som bosettes i kommunen, tilkommer også en god del arbeidsinnvandrere. Dette er også personer som er med på å øke tilskuddet kommunen får fra staten.

Kommunen mottar også et norsktilskudd for deltakere som har rett og / eller plikt til norskundervisning. Målet med tilskuddsordningen er at kommunene tilbyr opplæring til voksne innvandrere med rett og plikt eller rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, slik at de lærer tilstrekkelig norsk til å kunne fungere i yrkes- og samfunnsliv.

Tilskuddsordningen skal fremme effektivitet, gjennomstrømning og resultater i opplæringen, gjennom blant annet interkommunalt samarbeid.

Grunntilskuddet skal i tillegg bedre de økonomiske rammevilkårene for små og mellomstore kommuner når det gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Kommunene skal organisere opplæringen i henhold til de målsettinger, krav og retningslinjer som er fastsatt i introduksjonsloven med forskrifter.

Voksne innvandrere som har rett og plikt eller bare rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap jf. § 17 i introduksjonsloven, og som har fått oppholdstillatelse fra og med 1. januar 2015.

Tilskuddet blir utbetalt til kommuner for personer som er i målgruppen. Tilskuddet blir utbetalt automatisk, så kommuner skal ikke søke om det.

Dersom en person som er i målgruppen for persontilskudd flytter til en annen kommune, må personen melde fra om flyttingen til Det sentrale folkeregisteret (DSF) for at tilskuddet bli delt mellom til- og fraflyttingskommunen.

Dersom kommunen mener å ha krav på tilskudd for personer som ikke er registrert i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), kan kommunen melde fra om dette til IMDi via det elektroniske supportsystemet på IMDinett.

Utbetalingen av persontilskudd skjer over tre år. For personer som kommer inn i målgruppen i 2017, vil bostedskommunen motta persontilskudd år 1. For personer som kom inn i målgruppen i 2016 og 2015, vil kommunen motta henholdsvis persontilskudd år 2 og år 3.

Persontilskudd har to satser. En høy sats for personer fra Afrika, Asia, Oseania (unntatt Australia og New Zealand), Øst-Europa, Sør-Amerika og Mellom-Amerika. Lav sats gjelder for personer fra Vest-Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

Tabell: satser for persontilskudd for 2017

Tilskuddsår*	Lav sats	Høy Sats
År 1 (2017)	13 600 kroner	31 900 kroner
År 2 (2016)	23 300 kroner	60 100 kroner
År 3 (2015)	13 900 kroner	41 600 kroner

* I kolonnen 'tilskuddsår' indikerer årstallene det året som personene som utløser persontilskuddet kom inn i målgruppen.

Det er opptil kommunen hvordan integreringstilskuddet benyttes. Men det er en kjensgjerning at brukes det mye ressurser for å legge til rette for god kvalitet på introduksjonsprogrammet er sannsynligheten større for en høyere måloppnåelse. Flere som kommer seg ut i jobb eller utdanning.

Bør kommunen vurdere å sette integreringstilskudd som ikke går direkte til flyktningarbeid i fond. Slik at man opparbeider seg en buffer som kan brukes til å sette i kan gode kvalifiseringstiltak eller andre integreringstiltak.

Kvalifiseringstiltak:

- yrkesretta kurs
- En form for lønntilskudd har vist seg å være svært effektiv i overgang praksis – jobb.
- Tiltak som øker sosial integrering.
- Tiltak som øker politisk engasjement fra innvandrerguppen.

10.2 Bolig og familier

De aller fleste av flyktningene klarer å være selvforsørgende med introduksjonsstønden (15605 kr brutto) + bostøtte og evt. barnetrygd. Det blir gjerne litt trangt for barnerike familier, særlig etter at husbanken har strammet inn på hvem som får bostøtte og hvor mye bostøtte en familie får. Dette har det siste halve året hatt en negativ effekt på utgiftene på sosialstønad hos NAV.

Alle som bosettes i kommunen har et grunnleggende ønske om å være selvforsørget. Det handler om selvfølelse og egenverdi.

Bør kommunen gi tilbakemelding om effekten dette får på kommune økonomien. Hvilken effekt har redusert bostøtte på økt barnefattigdom?

Stadig flere av flyktningene kommer i posisjon for å få startlån hos husbanken. Men lånesummen de får er ofte for lav til at de kommer seg inn på kjøpermarkedet. Dette er igjen med på at færre flyktninger kommer over i egen bolig og turn-over av kommunale boliger blir lavere. Noe som igjen øker presset på de kommunale boligene og utfordrer kommunen på å bygge nye boliger.

Nav opplever økte utgifter til livsopphold. Det kan skyldes store barnerike familier. Det skyldes redusert bostøtte. Og det er vanskeligere i dag for innvandrere å komme inn på arbeidsmarkedet lokalt. Kan enn mer effektiv bruk av NAV kvalifiseringstiltak redusere antallet som får sosialstønad?

Som nevnt i planen er det også flere menn enn kvinner som kommer seg over i jobb. Mange som bosettes kommer med et tradisjonelt rollemønster. Der de er vant til at mannen jobber og kvinnen er hjemme og tar seg av hus og barn. For mange blir det et stor omstilling å ta inn over seg at begge i en familie må jobbe for at familien skal være selvforsørgende. Mange kvinner som bosettes er ofte i fødealder og får barn i løpet av introduksjonsprogrammet. Dette er også med på å påvirke utgiftene på livsopphold i kommunen negativt.

10.3 Helse og omsorg

Generelt brukes det mye tid og ressurser på innvandrere i helsetjenesten. Både i form av ikke møtt til avtaler, lengre tidsbruk på konsultasjoner både på sykehus, lokalt legekontor, helsestasjonen og i tannhelsetjenesten. Det medfølger også høye utgifter til bruk av tolk.

Kommunen opplever også feil bruk av legetjenesten. Det bestilles en del ø- hjelp timer som det egentlig ikke er behov for. Dette koster personell ressurser, inntektstap pga. færre konsultasjoner.

Men i mange tilfeller er det viktig at det brukes god tid hos lege og at det brukes tolk, spesielt hos personer som skal utredes med tanke på ekstratilskudd søknad eller at personen skal søke om arbeidsavklaringspenger hos NAV. Er utredningen ufullstendig kan kommunen gå glipp av mange stønadskroner fra ekstratilskuddsordningen.

Selv om bruk av tolk kan medføre økte utgifter, sikrer bruk av tolk økt forståelse og bedre kommunikasjonsflyt. Slik at man reduserer sannsynligheten for unødvendige konsultasjoner, filbehandling o.l.

10.3.1 Tannhelse

Store utfordringer hos barn og voksne med dårlig tannhelse og lite kunnskap om hvordan god tannhelse ivaretas.

Innvandrere barn mellom 0-18(20) år kommer inn under den ordinære tannhelsetjenesten. Men de store utfordringene mange av disse barna har medfører store utfordringer hos fylkestannlegen. Utfordringer med kommunikasjon, mange avtaler hos tannlege, store og omfattende tannbehandlinger.

Voksne må i hovedsak koste sine tannbehandlinger selv. Men er utfordringene med dårlig tannhelse svært store, kan det søkes på ekstratilskudd midler.

10.4 Barnehage og skole

Kommunen mottar barnehagetilskudd for barnehagebarn bosetteingsåret. Barnehagetilskudd år 1 (2017) 25 100 kroner, dette er et engangstilskudd. Fra år to inngår barnet i rammetilskuddet fra staten.

Det er ingen slik tilskuddordning fra IMDi opp mot skolebarn. De økonomiske utfordringene for grunnskolen kan være store bosettingsåret. Det er mange tiltaks som bør settes i gang for minoritetsspråklige barn, slik at de så raskt som mulig kan nå læringsmålene for sin aldersgruppe.

Det er ønskelig at kommunen lager en beregningsmodell på hva det koster å ha et minoritetsspråklig barn i skolen, for å sikre tilstrekkelige interneroverføringer.

Det er også viktig å huske på at det kan søkes om ekstratilskudd. Mange barn har en tapt barndom og har knapt gått på skole. Disse barna vil ha behov for mange ressurser. Og for å lage et grunnlag for ekstratilskudd søknad, må barna kartlegges i en tidlig fase.

10.5 Kultur, fritid sosiale nettverk og Frivillighet

Samfunnsutviklingen med økt globalisering. Digitalisering og mangfold gjør at vi mer enn noen gang trenger et levende og inkluderende lokalsamfunn. Gjennom kultur skapes identitet og tilhørighet gjennom kjennskap til felles fortid og forventninger til framtid. Tilgangen til kunst og kultur har positive ringvirkninger av forebyggende karakter og er et viktig virkemiddel for integrering, involvering og god folkehelse.

Det trenger nødvendigvis ikke å medføre store utgifter i å bli bedre på sosial integrering. Det vil med stor sannsynlighet føre til økt livsglede, bli-lyst og bo-lyst. Og når kommunen har investert så mange ressurser i et menneske så ønsker vi at de skal bli værende i kommunen. Men da må dagene fylles med innhold utover jobb og skole.

Kommunen har et rikt fritidstilbud, men hvordan skal vi på en god måte inkludere og integrere nye personer i dette tilbudet? Må initiativet komme fra kommunen?

10.6 Samhandling

Mange av tiltakene i planen trenger ikke å medføre økte utgifter. Flere av tiltakene handler om å bedre samhandling innad i kommunen og strukturere arbeidet og får til en mer oversiktlig ansvarsfordeling. Selvsagt vil dette medføre en økt arbeidsbelastning i en periode, men forhåpentligvis resulterer det til mer effektiv samhandling.

Kompetanseheving er også viktig. Kanskje kan kommunen bli flinkere til å holde interne kurs. Mange dyktige mennesker som jobber i Nærøy Kommune. Kanskje kan innværende kunnskap hjelpe en kollega til å få en bedre og mer effektiv arbeidshverdag.

Det arrangeres mange gode kurs innenfor det flyktning faglige feltet. Og for å møte innvandrere på en god måte, er det riktig og viktig at vi møter dem med et bakteppe av informasjon om kultur, religion, forventninger, krav, sorg og savn. Så det er påregnelig at kommunen har utgifter til kurs og kompetanseheving.

11. MÅL OG TILTAKSOVERSIKT

Nr.	Tiltaksgruppe	Ansvar	2017	2018	Løpende
BOSETTING OG ETABLERING					
2.1.1	Så mange som mulig (100 %) av flyktingene skal over i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram				
	Kartlegging og inntakssamtale	Innvvtj.	x	x	x
	IP	Flyktingtj.	x	x	x
	Oppfølgingssamtaler	Flyktingtj.	x	x	x
	Språkpraksis	Voksenoppl.	x	x	x
	Arbeidspraksis	Programrådgiver	x	x	x
	Bedriftsbesøk	Innvvtj.	x	x	x
	Med jobb i sikte undervisning	Innvvtj.	x	x	x
	Trafikalt grunnkurs	Voksenoppl.	x	x	x
	Kjøretimer og oppkjøring som del av intro	Innvvtj.	x	x	x
	Grunnskole som del av intro	Innvvtj. Skole og oppvekst	x	x	x
	Vgs som del av intro	Innvvtj.	x	x	x
	STEPS	Innvvtj. Og samarbeidspartnere	x	x	x
	Kompetanseheving	Innvvtj.	x	x	x
	Karriereveiledning	Flyktingtj. Karrieresenteret	x	x	x
	Effektiviseringsnettverk og tjenesteanalyse	Innvvtj.	x	x	
	Temaundervisning	Innvvtj.	x	x	x
	Høst, vinter og sommerprogram	Flyktingtj.	x	x	x
	Utarbeide avtaler med offentlig og privat næringsliv om praksisplasser	Innvvtj.		x	x
2.1.2	Øke kunnskap om gruppen flyktninger				
	Oftere samarbeidsmøter	Innvvtj. og skole		x	x
	Oftere samarbeidsmøter	Innvvtj. og NAV		x	x
	Oftere samarbeidsmøter	Innvvtj og helse		x	
2.4.1.1	Nærøy kommune ønsker å få til en spredt bosetting som mulig for å styrke integrering og samfunnsdeltakelse og forhindre segregering og utvikling av "ghettoer"				
	Boligsosial planlegging, Boligtildelingsmøter	Boligtildel.nemd	x	x	x
	Miljøarbeid for å øke integrering i nabolag	Innvvtj.	x	x	x
2.4.2.1	Øke bo-forståelsen hos innvandrere				
	Veiledning på økonomi, hygiene, lufting, døgnrytme og kosthold.	Innvvtj DUA	x	x	x
	Veilede på Soppelsortering og orden av uteområdet.	Innvvtj. DUA	x	x	x

2.5.1	Innvandrerer skal gjøre boligkarriere, kjøpe egen bolig				
	Informasjon om Husbankens virkemidler	Innv. Husbanken, Boligtild.nemd	x	x	x
	Aktiv bruk av startlån og husbankens øvrige virkemidler	Innv. Husbanken, Boligtild.nemd	x	x	x
	Informasjon om det kommunale utleiemarkedet, hvordan boligtildeing fungerer	Innv. Boligtild.nemd	x	x	x
	Utvikle boligsosialt utviklings program	Boligtild.nemd DUA		x	
	ARBEID				
3.1.1	Flere innvandrere i arbeid og opprettholde en stabil tilknytning til sitt arbeid.				
	Bedre samarbeidsrutiner	NAV Innvtj.		x	
	Bedre utnyttelse av verktøy og systemer, bla. STEPS	NAV Innvtj.		x	
	Systematisere arbeidet med praksisplasser	Innv. NAV		x	
	Kompetanseheving	Innv. NAV		x	x
	Rolleavklaringer	NAV Innvtj.		x	
	Utarbeide en handlingsplan for økt sysselsetting blant innvandrere	NAV Innvtj		x	x
	SPRÅK OG UTDANNING				
4.1.1	Sørge for at familiene synes det er trygt at barnet går i barnehage.				
	Utdelt foreldreorientering på morsmålet til foreldrene	Barnehagen	x		x
	Oversatt årsplanen til flere språk	Barnehagen	x		x
	Førstesamtale med foreldrene, slik at vi fortalt hvordan norsk barnehage er og hva vi forventer av de som foreldre.	Barnehagen			x
	Bilder av klær og skiftetøy som vi kan vise til foreldrene, slik at de skjønner f.eks. hva en body er...	Barnehagen			x
	Godt samarbeid mellom barnehagen og innvandrerhjemmet				
	Daglig samtaler med foreldrene ved bringing og henting av barna.	Barnehagen			x

4.2.1	Foreldresamtaler 2 ganger pr. barnehageår, til disse samtaler bruker vi telefontolk.	Barnehagen			x
	En ansatt som kan arabisk og somali slik at vi kan bruke de når foreldrene har spørsmål som vi ikke greier å svare på.	Barnehagen			x
	Sikre god språkopplæring til fremmedspråklige barn				
	Daglige språkgrupper i barnehagen, her øver vi på både morsmål og norsk	Barnehagen			x
	Trener morsmål ved hjelp av I-Pad og opplegget språkkista.	Barnehagen			x
	Videre er ansatte bevisste rollemodeller for barna, slik at det blir snakket i rolig tempo og vi bruker mye benevnning	Barnehagen			x
	Alle barn inkluderes i leik				
	Vi har fokus på at barna skal bli inkludert i leiken som andre barn	Barnehagen			x
	Passer på at de store barnehagebarna blir invitert i bursdag, barnehagen organiserer samkjøring	Barnehagen			x
	Videre marker vi internasjonal uke	Barnehagen			x
	Arrangerer også vennskapsuker	Barnehagen			x
	Bruker mye tid i starten med å vise flyktningbarn hvordan vi leiker i norske barnehager, og hva vi bruker de forskjellige leikene til.	Barnehagen			x
	Alle elever som går ut av grunnskolen i Nærøy, Nærøy skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv (kommuneplanens samfunnsdel)				
	NOA - klasse	Skolen	x		x
	Norsk i alle fag	Skolen			x
	Tilpasset opplæring, tidlig innsats	Kontaktlærer			x
	Prosjekt språk	Skole og oppvekst skolen	x		x
	Språkassistent	Skolen			x
	Grunnskolen i Nærøy skal gi et undervisningstilbud av høy kvalitet tilpasset den enkeltes ståsted. Ingen elever skal være på mestringsnivå 1 på nasjonale prøver for 9. trinn i lesing og regning (kommuneplanens samfunnsdel)				
	Videreutdanne lærere	Skole og oppvekst		x	Se rutine
Rutiner for samarbeid mellom kontaktlærer og særskilt norskopplæring	Skole		x	Se rutine	
Rutiner for kartlegging	Skole, koordinator		x	Se rutine	

Trygt og inkluderende skolemiljø						
	Mottakssamtale	Koordinator			x	
4.3.2.1	Informasjon til klasse om ny elev	Kontaktlærer			x	
	Prosjekt bedre skolemiljø	Skole og oppvekst Skolene	x	X+2018		
	Plan for foreldresamarbeidet i Nærøy	Skole og oppvekst Skolen Miljøarbeider	x		x	
	Samarbeid om integrering	Kontaktlærer Miljøarbeider			x	
	Utvikle gode norskkunnskaper og ha kunnskap om det norske samfunnet.					
	Kvalifiserte lærere, videreutd. Norsk som andrespråk o.l.	Voksenoppl.	x		x	
	Utarbeide IUP sammen med deltaker	Voksenoppl.	x		x	
	God lærertetthet	Voksenoppl.	x		x	
	Investere i digitale verktøy og læremidler	Innvtj.	x		x	
	Utvikle yrkesrelaterte opplæringstilbud/kurs	Innvtj. Næringslivet IMDI	x		x	
	Søke statelige midler for å sette i gang tiltak til spes.ped undervisning (ekstratilskudd)	Innvtj.	x		x	
	Innplasseringstester (migrateter) sikre at vedkommende har progresjon	Voksenoppl.	x		x	
	Samfunnsfagundervisning på morsmål	Innvtj	x		x	
	Språkkaffe	Voksenoppl. Biblioteket	x		x	
	Temaundervisning	Innvtj.	x		x	
	Markering av morsmålsdagen	Voksenoppl. Biblioteket	x		x	
	Baselnorsk	Voksenoppl	x		x	
	Spes.ped undervisning	Voksenoppl			x	
	Språkassistent	Voksenoppl			x	
	Søke på prosjekt i regi Kompetanse Norge – modulbasert undervisning	Voksenoppl. Skole og oppvekst		x		
	Gi flere mulighet til å få formell kompetanse					
Grunnskole for voksne gir grunnlag for videregående utdanning.	Voksenoppl i NK Vikna Kommune	x		x		
Bedre overgangen til og integreringen i den videregående skolen						
Grunnskole 8-10 trinn, Vikna kommune	Voksenoppl i NK Vikna Kommune	x	x			
Hospitering og besøk på YNVS og VAL vgs.	Voksenoppl i NK Vikna Kommune	x		x		
Migratetest som informasjon til de som skal ta i mot	Voksenoppl i NK Vikna Kommune	x		x		

	Bedre integrering, bedre motivasjon for videre skolegang og økt forståelse av utdanningssystemet i Norge				
	Grunnskoleklasse på YNVS	Nærøy og Vikna Kommune, YNVS	x	x	
	Hospitering på vg1	Nærøy og Vikna Kommune, YNVS	x	x	x
	Kroppsøving sammen med en klasse på vgs.	Nærøy og Vikna Kommune, YNVS	x	x	x
	Informasjon fra rådgivere på YNVS	Nærøy og Vikna Kommune, YNVS	x	x	x
	HELSE OG OMSORG				
5.1.1	Bedre samspillet mellom flyktning pasient og legekontor				
	Tydligere informasjon fra den som bestiller legetime om hvorfor vedkommende trenger legetime	Innv. Innvandreren selv			x
	Faktura for ikke møtt, inkl. utgifter til bruk av tolk	Legekontoret			x
	Informasjon om det norske helsevesenet - Egne kurs - Samfunnsfagundervisning	Innv. Innvandreren selv			x
	Egenpleie ved sykdom	Innv. Helsestasjonen			x
	En legehjemmel til	Helse & sosialavd.		x	
5.2.1	Bedre forståelse til forventningene til foreldrerollen i Norge				
	COS parenting opplæring, manual basert foreldreveiledning	Helsest. i samarbeid med barnevern			x
	Barselgruppe	Helsest. Innv.			x
	Informere om fornuftige klær til barn i Norge	Helsestasjonen Innv.			x
	Kartlegge vaksineringsstatus fra hjemlandet	Helsestasjonen			x
	Forebygge kjønnslemlestelse	Helsestasjonen			x
	Tverrfaglig samarbeid mellom innvandretenesten og helsestasjon, folkehelsekoordinator, tannpleier, barnevern, Møtevirksomhet	Helsestasjonen Innv.			Etter egen plan
5.5.1	Bedre kunnskap om riktig ernæring og fysisk aktivitet				
	Henviing til frisklivssentralen	alle			x
	Helseuka	Innv. Frisklivssentralen			x

		Tannpleier			
5.6.1	Øke kunnskapen om psykisk helse blant innvandrerne.				
	informasjon	Innv. Rus og psyk	x	x	x
	undervisning	Innv.	x	x	x
	Helseuke i voksenopplæringa	Voksenoppl. (innleid ressurs)	x	x	x
	Ta i bruk eget undervisningsprogram http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/31277	Innv.		x	x
	Øke kunnskapen om kulturelle ulikheter om psykisk helse.				
	Kursing, NKMI har gode kurs om migrasjonshelse	Rus og psyk			
	Planmessige samarbeidsmøter, 2-3 ganger i året.	Innv. Rus og psyk		x	x
5.10.1	Rette opp eksisterende skade				
	Kartlegging av tannhelsestatus. Kostnadsoverslag	Tannlege Innv. Helsestasjon	x		x
	Reparere, utbedre tannhelsestatus.	Tannlege	x		x
	Forebygging av dårlig tannhelse				
	Informasjon til voksne og barn fra tannpleier	Tannpleier Helsestasjonen Innv.	x		x
	TVERRFAGLIGE TJENESTER				
6.1.1	Styrke forståelsen av oppdragelseskultur og trygge innvandrere på at barnevernet er en hjelpeinstans.				
	Informasjon/dialog omkring oppdragelseskultur og norsk lovgivning til ulike innvandringsgrupper.	Barnevernet Helsestasjon	x		x
	Alle foreldrestøttende og kompenserende tiltak i hht Lov om barneverntjenester	Barnevernet	x		x
	Kompetanseheving for barnevernets ansatte	Barnevernet	x		x
	Kompetanseheving til andre kommunalt ansatte som jobber med innvandrereforeldre	Innv. Barnevernet Helsestasjon Skole		x	
	KULTUR, FRITID, SOSIALE NETTVERK OG FRIVILLIGHET				
8.6.1	Øke andelen innvandrere som er aktive i kultur, fritid og frivillighet i Nærøy Kommune				
8.6.2	Finne rollemodeller i innvandrermiljøet som kan fungere som en katalysator	Kulturskolen Innv.		x	
	Arbeidsgruppe som skal kartlegge kulturinteresser blant innvandrere	Kulturskolen i samarbeid med Innv.		x	
	Språkkafe	Biblioteket	x		x

		Voksenoppl			
	Invitere innvandrerrådet hos fylket for infomøte	Innvtj.		x	
	Opprette innvandrerråd	Innvtj.		x	
	Utfordre frivilligheten til økt samarbeid med kommune og andre frivillige org.	Kultur og fritid Innvtj		x	
	Støtteordninger for medlemsavgift til familier med svak økonomi / søke midler	NAV	x	x	x
	Øke fritidstilbudet til barn og ungdom og unge voksne				
	Samarbeid - Ungdomstiltaksatsing	Samarb.gr for Ungdomstiltaksatsing		x	
	Ungdomskonferanse	Kultur og fritid		x	
	Søke midler arenautviklingsmidler	Nærøy folkebibliotek		x	
	Kartlegge disponible lokaler	Samarb.gr for Ungdomstiltaksatsing		x	
	Finne pådrivere blant ungdom og innvandrere	Kultur og fritid Rep.fra intro.program		x	
	Opprette facebook gruppe			x	
	Utfordre frivilligheten til økt samarbeid med kommune og andre frivillige org.	Samarb.gr for Ungdomstiltaksatsing		x	
9.2.1	Bedre samhandling mellom ulike tjenester				
	Planmessige samhandling - samarbeidsmøter	Enhetene			x
	Kompetanseheving for ansatte på tvers av tjenester Norsk som fremmedspråk, migrasjon og helse, kulturforståelse, ICDP, BTI Eksterne og interne kurs	Enhetene			x
	Utvikle en mer aktiv dialog med frivillige lag og foreninger – Kick-off møte	Innvtj Kultur og fritid		x	
	Utarbeide informasjonsmaterieell på flere språk	Enhetene		x	
	Tolkebrukerkurs for kommunens ansatte	Innvtj.		x	
	Gjennomgang av ansvarsfordeling og rolleavklaring	Enhetene		x	x
	Utrede kapasitet for praksisplasser	Enhetene	x	x	x

11.VEDLEGG

VEDLEGG 1 Huskeliste ved bosetting/flytting

NAVN: _____ -

ADRESSE: _____ FLYTTEDATO: _____

FØDSELSNR. _____ TLF.NR. _____

BESKRIVELSE RUTINE	UTFØRT
Klargjøring av boliger, føre regnskap med innkjøp til den enkelte beboer	
Bestille legetime m/tolk innen 72 timer ved mottak av overføringsflyktninger/kvoteflyktninger. Hjelpe til med informasjon om blodprøve (IGRA-test) på Sykehuset Namsos neste dag.	
Møte flyktningene ved ankomst og engasjere noen til å lage mat til velkomsten på bosettingsdagen.	
Merke postkassa med navn og adresse før bosetting v/boveileder	
Bestille husleiekontrakt hos Wenche Haug	
Melde flytting på folkeregisteret og posten	
Gi beskjed om navn og adresse til legekantoret, helsesøster, barnehage, skole og skolekantoret	
Bestille skattekort. Husk å påføre årsinntekt for kommende hele inntektsår på søknadsskjemaet. Første søknad må leveres på papir.	
Gjennomgang av søppelsortering v/boveileder	
Registrere strømabonnement hos NTE: www.nte.no	
Registrere MinSide hos NTE for strømavlesning. Dette gjøres når kundenr. har kommet (første faktura)	
Registrere bredbåndsabb./Altibox hos NTE (komm. boliger)	
Søke om plass på SFO hvis aktuelt v/Miljøarbeider (Tove Malm)	
Hvis barn i familien: sende navn og fødselsdato til Ytre Namdal Tannklinikk så fort som mulig.	

Søke bostøtte måneden etter flyttedato	
Bestille fastlege	
Gjennomgang husleiekontrakt og husordensregler	
Bestille innboforsikring	
Underskrive samtykkeskjema	
Bestille første tannlegetime innen 3 mnd.	
Sende utfylt helseskjema til tannlegen	
Bestille kostnadsoverslag hos tannlegen hvis store utgifter	
Søke om barnetrygd	
Søke om barnehageplass elektronisk	
Registrere beboer med navn, fødselsdato og adresse i Bisnode/Soliditet.no	
Underskrive gjeldsbrev for tannbehandling ved store utgifter. Gjeldsbrevet sendes økonomiavd. + lønnsansvarlig (nå Aud Henny Nubdal) for månedlig trekk på intralønn	
Gi lønnsansvarlig (nå Aud Henny Nubdal) info om e-postadresse for lønnsslipp	
Gi beskjed til lønnsansvarlig (nå Aud Henny Nubdal) og fakturaavd. (nå v/Bente Lauten) ved adresseendring	
Bestille bankkonto når melding om bostedsadresse er kommet fra folkeregisteret	
Gi beskjed til NAV v/ansvarlig for bostøtte (nå Ingebjørg Sylten) når bankkontonr. er ordnet for bostøtte	
Ved familiegjenforening: <ul style="list-style-type: none"> • Bestille time hos politiet for fingeravtrykk og bilde til oppholdskort • Søke om avledet flyktningstatus og reisebevis på udi.no med en gang etter ankomst. • Når oppholdskortet er kommet: melde flytting og søke om personnr. hos folkeregisteret i Namsos • Søke om skattekort når pers.nr er kommet • Bestille time hos politiet når pers.nr er kommet. • Når reisebeviset er kommet: søke om bankkontonr. og nettbank. Husk å ta med reisebevis, brev fra folkeregisteret om bostedsadresse + oppholdskortet 	

VEDLEGG 2

Plan for foreldresamarbeid i barnehagen og grunnskolen i Nærøy

-med utgangspunkt i Opplæringsloven § 13-3 d som slår fast at " Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for samarbeid med foreldre, høvesvis i grunnskolen og i vidaregåande opplæring."

Utgangspunkt for foreldresamarbeidet i Nærøy:

- Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til elevens faglige og sosiale utvikling.
- Et godt foreldresamarbeid er en viktig ressurs for skolen for å styrke utviklingen av gode læringsmiljøer og skape læringsresultater som blant annet fører til at flere fullfører vidaregåande opplæring.
- Foreldrene er også en viktig ressurs for elevens motivasjon, utvikling og læringsutbytte.
- Foreldresamarbeidet er en viktig del av det helsefremmende arbeidet i barnehage og skole.

Kilder: Samarbeid mellom barnehagen og foreldre:

<http://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/samarbeid/foreldresamarbeid/>

Et forpliktende hjem – skolesamarbeid:

<http://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/hjem-skole-samarbeid/>

Faste rutiner hvert barnehage- og skoleår:

<p>Familiegrupper: Det etableres familiegrupper i barnehagen og på 7.trinn, der formålet er å etablere faste relasjoner mellom foreldrepar / foresatte.</p>	<p>Familiegrupper: Familiegruppene brukes som utgangspunkt for samtaler mellom foresatte knyttet til tema som gjennomgås. Mål: erfaringsdeling og integrering. Se egen beskrivelse.</p>
<p>Overgangsskjema: Ved overgang mellom barnehage og skole, fylles det ut et overgangsskjema i samarbeid med heimen som leveres skolen.</p>	<p>Overgangsskjema: Skjemaet har egen mal, vedlegg 1.</p>
<p>Foreldresamtaler: Foreldresamtaler gjennomføres en gang i hvert semester og ellers ved behov. Foreldresamtaler gjennomføres fortrinnsvis i forkant av foreldremøtene.</p>	<p>Foreldresamtaler: Skolene benytter egne maler for samtalen med foresatt og elev.</p>
<p>Elevsamtaler: Elevsamtaler gjennomføres en gang i semesteret og ellers ved behov.</p>	<p>Elevsamtaler: Samtalene er et møte mellom kontaktlærer og elev, og tar opp tema som faglig utvikling, orden og oppførsel, elevens trivsel og helse.</p>
<p>Foreldremøter: Foreldremøter gjennomføres vår og høst. Tidspunkt for foreldremøtene fastsettes ved skolestart i samarbeid med foreldre.</p>	<p>Foreldremøter: Formen på foreldremøtene skal inneholde både informasjon, dialog og diskusjon. Møteformen skal bidra til å skape trygghet og gode relasjoner mellom skole og heim og mellom foreldre/foresatte.</p>

Temaoversikt på ulike trinn:

Tidspunkt	Hensikt - tema	Samarbeidspartnere i møtet
0 – 2 åringen	Samspill med barnet Grensesetting. Holdningsarbeid i forhold til mobbing. Foreldres forventninger og barns behov.	Helsesøster
3 – 6 åringen	Vennskap og inkludering. Kosthold og fysisk aktivitet.	Folkehelsekoordinator og fysioterapeut
Før 1. klasse	Overføringsmøte med foreldre, presentere samarbeidspartnere, rolleavklaring skole og heim.	Barnehagen
1. klasse	Hvordan arbeide med grunnleggende ferdigheter. Motoriske ferdigheter	Lærere med kunnskap om innlæring av lesing, skriving og regning. Ressurslærere. Kommunal fysioterapeut.
2. klasse	Inkludering av medelever, sosialisering, empati, psykisk helse. Kosthold	Rus- og psykiatritjenesten Folkehelsekoordinator
3. klasse	Tannhelse, hygiene. Trafikk, sykkelprøve.	Tannpleier, tannklinikken, helsesøster. Politi – Trygg Trafikk?
4. klasse	Grensesetting, mobil- og nettvett, sosiale media, spill.	Barnevakten
Tidspunkt	Hensikt - tema	Samarbeidspartnere i møtet
5. klasse	Hvordan kan heimen bidra til å skape et positivt selvbilde?	
6. klasse	(elever og foreldre) kosthold og pengebruk.	Veileder fra sparebanken.
7. klasse	Pubertet ” samtale i fredstid”, fysiske forandringer. Overføringsmøte barnetrinn til ungdomstrinn, familiegrupper.	Helsesøster Rektor, sosiallærer, karriererådgiver på ungdomsskolen
8. klasse	Rusforebyggende arbeid, grensesetting.	Kompetansesenter rus-midt (KoRus) Politi Fylkesmannen i Nord Trøndelag
9. klasse	Om sex, kropp, prestasjonskultur	ROS – Rådgivning om spiseforstyrrelser Antidoping Norge
10. klasse	Eksamen Overgang til videregående skole.	Rektor og karriererådgiver på ungdomsskolen

Kosthold og fysisk aktivitet

- Fysisk aktivitet legges inn i daglige skoleaktiviteter etter en plan.
- Nasjonale retningslinjer for skolemåltidet og læringsmål i faget mat og helse etter 4. trinn innarbeides ved at elevene lager et skolemåltid for sitt trinn en gang pr uke, eller annen hver uke, gjennom 4 skoleår.